TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 684723 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunmasına ve Anlaşma'nın eklerine ilişkin değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetki verilmesine ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa ŞENTOP
Tekirdağ Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji	
Esas Komisyon	Dışişleri	
Tarih : 23 Temmuz 2020		Esas No: 2/3055

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR DAİRESİ
21 Temmuz 2020
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
21 Temmuz 2020
No: 687861
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA VE ANLAŞMANIN EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : 90666677-599-26322
Konu : Anlaşma

16 Temmuz 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nı, Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince, Anlaşmanın Eklerine ilişkin değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetkiyle birlikte onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Ek:
1- Anlaşma (Türkçe, Azerice, İngilizce)
2- Genel Gerekçe

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
16 Temmuz 2020
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
16 Temmuz 2020
No: 684723
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması" 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanmıştır.

Ana anlaşma metni, ürün listeleri ile taviz modalitelerine ilişkin I sayılı Ek ve menşe kurallarına dair II sayılı Ek olmak üzere 3 kısımdan oluşan Anlaşma çerçevesinde her iki tarafın 15'şer üründen oluşan listeler kapsamında gümrük vergilerini sıfıra indirmeleri öngörülmektedir. Taviz talep listelerinde yer alan ürünler, karşılıklı olarak belirlenen miktar kontenjanları kapsamında, Türkiye tarafından tercihli ticaret rejimi uygulanacak Azerbaycan menşeli ürünler için 65 milyon dolar, Azerbaycan tarafından tercihli ticaret rejimi uygulanacak Türkiye menşeli ürünler için 43 milyon dolar olmak üzere toplam 108 milyon dolarlık bir ticaret hacmi oluşturacak şekilde dengelenmiştir.

Diğer taraftan, dünyada önemli bir ihracatçı konumunda olan ülkemizin Azerbaycan pazarında yeterli paya sahip olmadığı dikkate alınarak, Azerbaycan'ın üçüncü ülkelerden ithal ettiği ürünler tespit edilmiş ve "Potansiyel Ürünler Listesi" adı altında Azerbaycan tarafına tevdi edilmiştir. Benzer mülahazalarla hazırlanacak bir listenin kendilerinden de beklendiği Azerbaycan tarafına bildirilmiştir.

Mezkûr Liste'deki ürünler başta olmak üzere yeni ürünlerin eklenmesiyle kısa vadede Tercihli Ticaret Anlaşması'nın kapsamının genişletilmesi, orta vadede ise bahse konu Anlaşma'nın hizmet ticareti ve yatırımları da ihtiva edecek bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmesi ülkemizce hedeflenmektedir.

Ayrıca, Tercihli Ticaret Anlaşması'nın mevcut eklerinde yapılabilecek teknik nitelikli değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetki verilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece, bahse konu değişikliklerin yürürlüğe giriş sürecinin kısaltılması mümkün olabilecektir.

TBMM

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASI

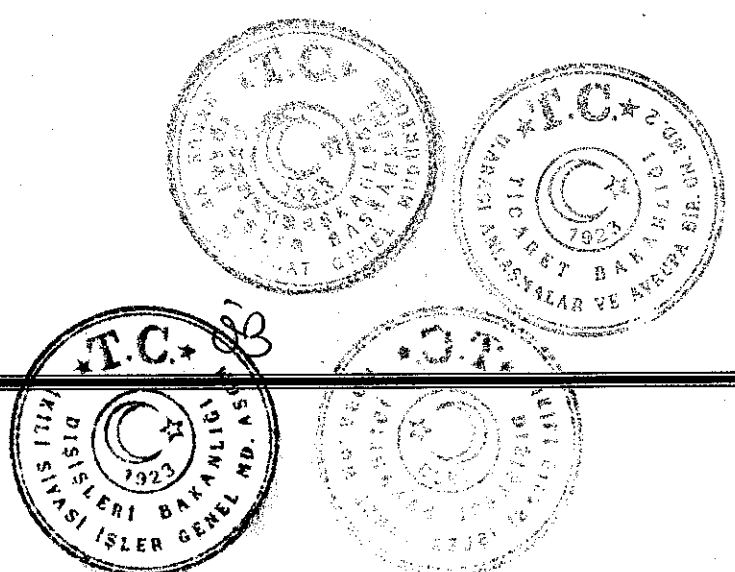

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASI

Dibâce

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra bir arada "Âkit Taraflar", ya da ayrı ayrı "Âkit Taraf" olarak adlandırılacaklardır),

2007 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması"nı **ESAS ALARAK;**

1992 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"ndan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini **GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK**;

Köklü dostluk ve kardeşlik **RUHUYLA**;

Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının (bundan sonra "bu Anlaşma" olarak ifade edilecektir) iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler için yeni bir atmosfer yaratacağının **BİLİNCİYLE**;

Bu Anlaşma'nın içeriğinin giderek genişleyeceğine ve yeni karşılıklı çıkar alanlarını da kapsayacağına **İNANARAK**;

Karşılıklı olarak avantaj sağlayan ikili ticaretin artmasının ve yakın ekonomik ortaklıkların güçlendirilmesinin iktisadi ve özel yararlar getireceğini ve Âkit Taraf halklarının yaşam standartlarını iyileştireceğine güçlü bir şekilde **GÜVENEREK;**

Âkit Tarafların diğer ikili, bölgesel ve çok taraflı anlaşmalarından doğan hak ve yükümlülüklerinin bu Anlaşmanın maddelerinden etkilenmeyeceğini **DİKKATE ALARAK;**

Türkiye'nin 12 Eylül 1963'te "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında Ortaklık Tesis Eden Anlaşma"yı imzalamış olduğunu **GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK**;

Ekonomik kalkınmalarının daha da geliştirilmesi amacıyla, ticarete konu malların çeşitlendirilmesi ihtiyacını **VURGULAYARAK**;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

MADDE 1

Amaçlar

1. Âkit Taraflar, bir Tercihli Ticaret Anlaşması tesis edilmesi hususunda mutabakata varmıştır.

2. Bu Anlaşmanın amacı, Âkit Taraflar arasında ticari ilişkileri özellikle aşağıda ifade edilen hususlar vasıtasıyla güçlendirmektir:

a. 4'üncü maddede yer alan genel prensipler;

b. Bu Anlaşmanın Ek I-A ve I-B'sinde yer alan ürünlerde tarifelerin indirilmesi ya da kaldırılması ve tarife dışı engeller ile tarife benzeri engellerin kaldırılması;

c. Âkit Taraflar arasındaki iktisadi ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesi yoluyla ticaretin güçlendirilmesi ve teşvik edilmesi;

d. Âkit Taraflar arasında elverişli adil rekabet koşullarının yaratılması;

e. Âkit Taraflar arasında ticaretin sürdürülebilir büyümesi için daha öngörülebilir ve güvenli ortamın yaratılması;

MADDE 2

Anlaşmanın Yorumlanması

Bu Anlaşmanın maddeleri, Âkit Tarafların bu Anlaşmayı iyi niyet çerçevesinde uygulayacakları ve yükümlülüklerinden kaçınmayacakları dikkate alınarak; uluslararası devletler hukukunun yorumlanmasına ilişkin teamül kurallarına uygun biçimde yorumlanacaktır. Bu Anlaşmanın ekleri, bu Anlaşmanın ayrılmaz parçalarıdır.

MADDE 3

Tanımlar

Bu Anlaşmanın amaçları kapsamında;

1. "Tarifeler", Âkit Tarafların ülkelerinde yürürlükte olan milli mevzuatları kapsamında tesis edilen tarife cetvellerinde tanımlanan gümrük tarifeleri veya tarife benzeri etki doğuran gümrük vergileri anlamına gelmektedir. Tarifeler, 11'inci madde uyarınca uygulanan dampinge karşı vergiyi ve telafi edici vergiyi ya da 12'inci madde uyarınca uygulanan ikili ve genel korunma önlemlerini içermez.

2. "Tarife-Benzeri Önlemler", yalnızca ithal edilen ürünlerden tahsil edilen

dış ticaret işlemlerindeki tarifeler hariç olmak üzere tarife benzeri etkili ücretler, vergiler ve gümrük harçları anlamına gelmektedir. Benzer yerli ürünlere aynı usulde uygulanan dolaylı vergiler ve harçlar veya belirli hizmetlerin verilmesi karşılığında alınan ithalat harçları ve bu Anlaşma kapsamında izin verilen diğer vergiler tarife-benzeri önlemler olarak değerlendirilmeyecektir.

3. "Tarife-Dışı Engeller", Âkit Taraflar arasındaki ticareti ciddi bir biçimde engelleyecek veya ithalatı kısıtlayacak tarife ve tarife-benzeri önlemler dışındaki herhangi bir önlem, düzenleme veya uygulama anlamına gelmektedir. Bu Anlaşma kapsamında izin verilen önlemler tarife-dışı engeller olarak değerlendirilmezler.

4. "Mallar", bu Anlaşmanın Ek I-A ve Ek I-B'sinde yer alan Gümrük Tarife Pozisyonu altındaki emtia ve ürünleri içermektedir.

5. "Tercihli muamele" bir Âkit Tarafın, malların dolaşımında tarifelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ve tarife-dışı engellerin ortadan kaldırılması suretiyle, bu Anlaşma kapsamında tanıdığı herhangi bir tavizi veya ayrıcalığı ifade eder.

6. "İkili Korunma Önlemleri" bu Anlaşma'nın 12. Madde'sinde belirtilen korunma önlemlerini ifade eder.

7. "Genel Korunma Önlemleri" Akit Tarafın ulusal mevzuatına uyumlu şekilde, kaynağına bakılmaksızın ithal edilen tüm mallara uygulanan korunma önlemlerini ifade eder.

8. "Ortak Komite" bu Anlaşmanın 19'uncu maddesi çerçevesinde tesis edilen komiteyi ifade eder.

9. "Geçiş süreci" bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren 10 yıllık süreyi ifade eder.

MADDE 4

Genel Prensipler

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların ekonomik kalkınma seviyelerini, dış ticaretinin seyrini, ticaret ve tarife politikalarını göz önünde bulundurarak; Âkit Tarafların eşit olarak faydalanması amacıyla, avantajların mütekabiliyeti ilkesi uyarınca uygulanacaktır.

MADDE 5

Diğer Anlaşmalarda Düzenlenen Ticari İlişkiler

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların diğer ülkelerle gümrük birliği, serbest ticaret alanı,

tercihli ticaret anlaşması, çok taraflı ticaret anlaşması veya sınır ötesi ticaret düzenlemelerini sürdürmesini veya kurmasını engellemeyecektir.

MADDE 6

Kapsam

Bu Anlaşmanın hükümleri, Âkit Taraflar arasında, bu Anlaşmanın Ek I-A ve Ek I-B'sinde belirtilen, Âkit Taraflar menşeli ürünlere ilişkin mal ticaretine uygulanacaktır.

MADDE 7

Tavizlerin Teatisi

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın EK-II'sindeki menşe kurallarına ilişkin hükümlere uygun olarak, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde listelenen ürünler için birbirlerine taviz tanıyacaktır.

2. Her bir ürün için indirimlerin tatbik edileceği temel tarife oranı, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde gösterilmektedir.

3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden önce ve sonra, bu Anlaşmanın EK-I A ve EK I-B'sindeki ürünler için *erga omnes* temelinde bir tarife indirimi yapılması halinde, söz konusu indirilmiş tarife oranları, indirimlerin yapıldığı tarihten itibaren, bu Maddenin 2'inci paragrafında belirtilen temel tarife oranlarının yerini alacaktır.

4. Âkit Taraflar, aksi belirtilmediği sürece, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin ticaretinde bütün tarife-dışı engelleri ve malların dolaşımında eşdeğer etkiye sahip tedbirleri kaldıracaktır.

5. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takiben, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin Âkit Taraflar arası ticaretinde yeni tarife-dışı engel veya eşdeğer etkiye sahip herhangi bir tedbir yürürlüğe konulmayacaktır.

6. Âkit Taraflar, tarife-benzeri önlem listelerini teati edecekler ve malların serbest dolaşımında mevcut olan tarife-benzeri önlemleri bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takiben kaldıracaktır.

7. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin dolaşımına yeni tarife benzeri önlemler konulmayacaktır.

8. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin ticaretinde yeni tarife ve eşdeğer etkiye sahip harçlar yürürlüğe konulmayacaktır.

9. Âkit Taraflar, Ortak Komite toplantılarındaki istişareler vasıtasıyla, ikili ticaretin daha fazla serbestleştirilmesini değerlendirecektir.

MADDE 8

En Çok Kayrılan Ülke Muamelesi

Âkit Taraflar, birbirlerine mal ticaretinde uygulanan tüm kural, düzenleme ve usul ve formalitelerle ilgili olarak, başka bir ülkeye yönelik tatbik edilenden daha az elverişli koşullarda muamelede bulunmayacaktır. Bununla birlikte, Âkit Taraflar arasında belirli bir karşılıklı anlaşma bulunmadıkça, taraflar; bir Âkit Tarafın otonom rejim, serbest ticaret anlaşması, tercihli ticaret anlaşması, bölgesel ticaret anlaşması, gümrük birliği anlaşması veya çok taraflı ticaret anlaşması çerçevesinde başka bir ülkeye uyguladığı tarife kotaları veya tarife tavizlerinden faydalanamayacaktır.

MADDE 9

Ulusal Muamele

Âkit Taraflardan birinin diğer Âkit Tarafa ithal edilen malları; bu malların satışını, satışa sunulmasını, satın alınmasını, nakliyesini, dağıtımını ve kullanımını etkileyen kanunlar, düzenlemeler ve koşullar çerçevesinde, milli menşeli benzer ürünlerden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaktır.

MADDE 10

Menşe Kuralları

1. Âkit Taraflar, aralarındaki ticarette tercihli menşe kuralları uygulama konusunda anlaşmıştır.

2. Bu Anlaşmanın hükümleri kapsamındaki mallar Ek II'de belirlenen menşe kurallarını sağlamak koşuluyla, tercihli muameleye tabi olacaktır.

3. Bu Anlaşma'nın Ek II'sinde yer alan menşe kurallarının değiştirilmesi ihtiyacının doğması halinde, Ortak Komite gerekli işlemleri başlatacaktır.

MADDE 11

Dampinge Karşı ve Telafi Edici Önlemler

1. Damping ya da sübvansiyon nedeniyle ortaya çıkan zararların telafi edilmesi için, Âkit Taraflar milli mevzuatları ile uyumlu olarak dampinge karşı ve telafi edici tedbirler uygulama hakkına sahiptir.

2. Dampinge karşı ya da telafi edici soruşturma başlatılmasından önce, ithalatçı Tarafın yetkili mercileri ihracatçı Tarafın yetkili mercilerine makûl bir süre içerisinde bildirimde bulunacaktır.

3. Soruşturma başlatılır başlatılmaz, ithalatçı Tarafın yetkili mercileri, alınan yazılı başvurunun gizli olmayan metnini, bilinen ihracatçılara ve ihracatçı Tarafın yetkili mercilerine temin edecektir.

4. Soruşturmada kullanılacak soru formlarını alan ilgili taraflara yanıt için en az 30 günlük süre verilecektir. 30 günlük sürenin uzatılması ile ilgili talepler dikkate alınacak ve neden gösterilmesi üzerine, mümkün olduğu takdirde bu tür bir uzatım verilecektir.

5. İthalatçı Tarafın yetkili mercileri, nihai kararın verilmesi öncesinde, kesin tedbirler uygulanacaksa, karara temel teşkil edecek temel olgular ile ilgili olarak ihracatçı Tarafı bilgilendireceklerdir. Söz konusu bildirim, tarafların kendi çıkarlarını savunmaları için yeterli bir sürede yapılacaktır.

MADDE 12

Korunma Önlemleri

1. Âkit Tarafların iç hukuk ve düzenlemeleri çerçevesinde uygulanan ikili korunma önlemlerine ilişkin haklarına ve yükümlülüklerine halel getirmemek üzere, şayet, bu Anlaşmadaki tarife oranının indirilmesinin veya ortadan kaldırılmasının sonucu olarak, diğer Âkit Taraf ülkesine ithal edilen Âkit Taraf menşeli malların, mutlak şekilde veya yerli ürüne kıyasla artan miktarda ve benzer ya da doğrudan rekabetçi ürün üreten yerli sanayiye ciddi bir şekilde zarar vermesi ya da zarar verme tehdidine yol açması halinde, ithalatçı Taraf, bu Anlaşma'nın 20'inci maddesinde belirtildiği üzere diğer Tarafla ön danışmalarda bulunarak, ikili korunma tedbirleri alabilir.

2. İkili korunma önlemleri uygulanmadan önce, bu önlemi uygulama niyetinde olan Âkit Taraf, her iki Âkit Tarafça kabul edilebilir bir çözümün bulunmasını teminen durumun incelenmesi için gerekli tüm bilgileri diğer Âkit Tarafa sunacaktır. Böyle bir çözüm bulmak amacıyla, Âkit Taraflar, derhal danışmalarda bulunacaktır. Danışmalar sonucunda, Âkit Taraflar 30 gün içerisinde bir anlaşmaya varamazsa, şikayette bulunan Âkit Taraf, soruşturma açabilecektir.

3. Taraflar, ancak yetkili makamlarınca yürütülen soruşturma sonucunda ikili korunma önlemi uygulayabilecektir.

4. Bu Anlaşma hükümleri çerçevesinde, artan ithalatın bir yerli sanayiye ciddi zarar vermiş olup olmadığını veya ciddi zarar verme tehdidi yaratıp yaratmadığını tespit etmek için yapılacak soruşturmada, yetkili makamlar, özellikle ilgili ürünün

ithalatındaki mutlak ve nispi artış oranı ve miktarı, artan ithalat tarafından alınan yurtiçi piyasa payı, satışların, üretimin, üretkenliğin, kapasite kullanımının, kar ve zararların ve istihdamın seviyesindeki değişmeler başta olmak üzere, o sanayinin durumuyla ilişkili olan ve objektif ve ölçülebilir bir niteliği olan ilgili bütün faktörleri dikkate alacaklardır.

5. 4. Paragrafta söz edilen tespit, ilgili ürünün artan ithalatı ve ciddi zarar veya ciddi zarar tehdidi arasındaki nedensellik bağının varlığı, objektif deliller temelinde soruşturma sonucunda kanıtlanmadıkça yapılmayacaktır. Artan ithalatla birlikte başka faktörler de yerli sanayi dalına zarar gelmesine neden olmakta ise, bu zarar, artan ithalata atfedilmeyecektir.

6. Yetkili makamlar, soruşturulan olayın ayrıntılı bir analizini incelenen faktörlerin olayla ilgilisini gösterecek şekilde ivedilikle yayımlayacaklardır.

7. Taraflar, yetkili makamlarınca yürütülecek bu kapsamdaki soruşturmanın açılışından itibaren bir yıl içerisinde tamamlanmasını temin edeceklerdir.

8. Taraflardan hiçbiri ikili korunma önlemini:

(a) ciddi zararı önlemek veya gidermek ve uyumu sağlamak için gerekli olanderece ve süre dışında,

(b) uygulayıcı Tarafın yetkili makamlarının, bu Madde'de belirtilen usullere uygun olarak, ikili korunma önleminin ciddi zararı önlemek veya gidermek ve yerli üreticilerin uyumunu kolaylaştırmak üzere gerekli olmaya devam ettiğine ve yerli üretim dalının uyum sağlamakta olduğuna dair delillerin bulunduğunu saptaması halinde toplam uygulama süresinin ilk başvuru süresi ve herhangi bir uzatma dâhil olmak üzere üç yılı geçmemesi şartıyla önlemin bir yıl daha uzatılabilmesi durumu hariç olmak üzere iki yılı aşacak şekilde, ; veya

(c) geçiş döneminden sonra,

uygulamayacaktır.

9. İthalatçı Akit Taraf şu ikili korunma önlemlerini alabilir:

(a)Bu Anlaşma kapsamında ilgili mallara sağlanan daha ileri tarife indirimini askıya alır veya;

(b) Mal üzerindeki tarife oranını;

(i) Önlemin alındığı tarihte mal üzerinde uygulanan gümrük vergisinden veya;

(ii) Bu Anlaşma'nın Ek I-A ve Ek I-B'sinde belirtilen temel tarife oranından

daha az olanını aşmayacak şekilde arttırabilir.

10. Bir Tarafın ikili korunma önlemini uygulamadan kaldırması durumunda, gümrük vergisi oranı, bu Anlaşma'nın EK 1-A ve EK 1-B'sinde yer alan Cetvel'de belirtilen ve önlem uygulanmaması halinde yürürlükte bulunacak gümrük vergisi oranı olacaktır.

11. Bir Tarafın bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten ancak bir yıl sonra ikili korunma önlemi uygulayabilecektir. Taraflar ikili korunma önlemini aynı mal için bir defadan fazla uygulayamayacaktır.

12. İkili korunma önleminin öngörülen uygulama süresinin bir yılın üzerinde olması halinde, önlemi uygulayan Taraf, önlemi düzenli aralıklarla liberalize edecektir.

13. Âkit Tarafların genel korunma önlemleri uygulama hakları saklıdır ve bu Madde'de yer alan hiçbir husus genel korunma önlemleri uygulanmasını engellemez.

14. Taraflardan hiçbiri,

(a) Madde 12.1 çerçevesinde alınan bir ikili korunma önlemini; ve

(b) genel bir korunma önlemini

aynı mal için eş zamanlı olarak uygulayamayacaktır.

MADDE 13

Standartlar, Teknik Düzenlemeler ile Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri

1. Âkit Taraflar, teknik düzenlemelerin, uygunluk değerlendirme prosedürlerinin ve standartların, karşılıklı ticareti engellemek veya yerli üretimi korumak için engeller oluşturacak bir yaklaşımla hazırlanmamasını, onaylanmamasını veya uygulanmamasını sağlar.

2. Âkit Taraflar şu hususları temin eder;

(a) Sağlık ve bitki sağlığı önlemleri, bilimsel ilkeler temelinde, *sadece* insan, hayvan ve bitki sağlığı veya hayatını korumak için gerekli alanlarda uygulanacak ve ilgili bilimsel bilginin ve bölgesel koşulların uygunluğu dikkate alınarak, yeterli delil olmaksızın sürdürülmeyecektir.

(b) Standartlar ve teknik düzenlemeler karşılıklı ticarete gereksiz engeller çıkarma amacı ya da etkisiyle hazırlanamaz, kabul edilemez ya da uygulanamaz. Bu amaçla teknik düzenlemeler, uygulamama halinin yaratacağı risk dikkate alınarak, meşru bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olandan daha fazla ticareti kısıtlayıcı olamaz. Bu tür meşru amaçlar diğerlerine ilaveten; bu Anlaşmanın 16 ve 17'inci maddelerinde tanımlananlar, aldatıcı uygulamaların

önlenmesi, çevrenin korunmasıdır. Bu risklerin ölçülmesinde, değerlendirmenin ilgili unsurları; diğerlerinin yanı sıra, mevcut bilimsel ve teknik bilgiler, ilgili işlem teknolojileri ve ürünün nihai kullanım amacı olacaktır.

MADDE 14

Ödemeler Dengesi Güçlükleri

Âkit Taraflardan biri ciddi bir ödemeler dengesi güçlüğü içinde veya tehdidi altında olduğu takdirde, Uluslararası Para Fonu Anlaşmasının VIII'inci ve XIV'üncü maddeleri çerçevesinde düzenlenen şartlara istinaden, sınırlı bir süre için ve ödemeler dengesi durumunu iyileştirmek için gerekenin ötesine gitmeyecek kısıtlayıcı önlemler alabilir. Âkit Taraf, söz konusu önlemlerin yürürlüğe girişi hakkında diğer Tarafı derhal haberdar edecek ve mümkün olan en kısa zamanda bunların kaldırılmasına yönelik takvimi diğer Tarafa sunacaktır.

MADDE 15

Yeniden İhraç ve Ciddi Kıtlık Hükmü

1. Bir Âkit Tarafın, başka bir ülkeden mal ithalatında veya bir ülkeye mal ihracatında bir yasaklama ya da kısıtlama uygulaması veya sürdürmesi halinde, bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm Âkit Tarafın şunları yapmasını engelleyecek şekilde yorumlanamaz:

(a) Başka ülkenin buna benzer mallarının diğer Âkit Taraf ülkesinden ithalatının sınırlandırılması veya yasaklanması ya da;

(b) Diğer Âkit Taraf ülkesine bu ürünün ihraç edilmesini, bu ürünün diğer Âkit taraf ülkesinde tüketilmeksizin doğrudan veya dolaylı olarak Anlaşmaya taraf olmayan ülkelere yeniden ihraç edilmemesi koşulunun talep edilmesi.

2. İlaveten, bu Anlaşmanın hükümleri herhangi bir Âkit Tarafın, ihracatçı Taraf için gerekli bir üründe ciddi kıtlığı veya kıtlık tehdidini engellemek ya da kaldırmak için gerekli ticareti kısıtlayıcı önlemleri almasını veya uygulamasını engellemez. Bu önlemler, ayrım gözetilmeyecek şekilde uygulanacak ve devam etmelerini haklı kılan koşullar sona erdiğinde kaldırılacaklardır. Âkit Taraflar birbirlerini bu Madde'ye göre aldıkları önlemler hakkında derhal bilgilendireceklerdir.

MADDE 16

Genel İstisnalar

Âkit Taraflar arasında ticarette keyfi veya haksız ayrımcılık ya da gizli kısıtlama

tesis edecek şekilde uygulanmamak şartıyla, bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm; kamu ahlakı, dini değerler, milli güvenlik gerekleri, insan, hayvan ve bitki hayatının ve sağlığının korunması, sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri haiz milli hazinelerin korunması, tükenebilir doğal kaynakların ve genetik kaynakların korunması, altın ve gümüşe ilişkin kurallar ve fiyatları bir hükümet istikrar planı çerçevesinde dünya fiyatlarının altında tutulan bu maddelerin ihracatına ilişkin kuralların haklı kıldığı sebeplerle; ithalat, ihracat veya transit ürünler üzerindeki yasaklamaları veya kısıtlamaları engellemez.

MADDE 17

Güvenlik İstisnaları

Bu Anlaşmada yer alan hükümlerden hiçbiri, Taraflardan birinin güvenlik amacıyla gerekli görülen herhangi bir önlemi almasını engellemez;

(a) Temel güvenlik çıkarları aleyhindeki bilginin açıklanmasının önlenmesi;

(b) Temel güvenlik çıkarlarının korunması ya da uluslararası yükümlülükler veya ulusal politikaların yerine getirilmesi için:

i. Spesifik olarak askeri amaçlı olmayan ürünlerde rekabet koşullarını bozmaması şartıyla, silah, mühimmat veya savaş malzemelerinin ticareti ya da askeri bir kuruluşa yönelik doğrudan veya dolaylı diğer mal, malzeme ya da hizmetlerin ticareti ile ilgili olarak;

ii. Biyolojik ve kimyasal silahlar ile nükleer silahlar ya da diğer nükleer patlayıcı cihazların yayılmasının engellenmesi ile ilgili olarak;

iii. Savaş zamanı ya da diğer ciddi uluslararası gerilim zamanlarında.

MADDE 18

Bilgi Değişimi

1. Âkit Taraflardan birinin isteği üzerine, her bir Âkit Taraf bu Anlaşma'nın işleyişini etkileyebilecek mevcut ya da taslak bir önleme ilişkin olarak, 30 gün içerisinde bilgi verecek veya diğer Akit Tarafın sorduğu herhangi bir soruya cevap verecektir.

2. Akit Taraflar, bu Anlaşma'nın kapsadığı herhangi bir ticari konuya ilişkin kanun ve kurallarının yayınlanmasını veya kamuya açık olmasını sağlayacaktır.

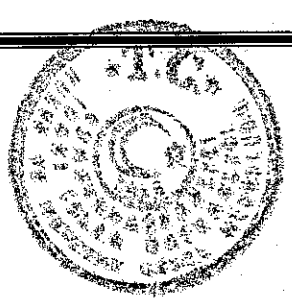

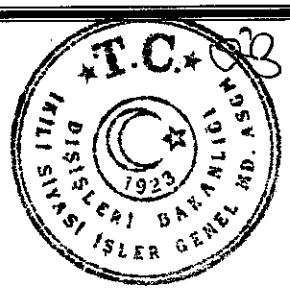

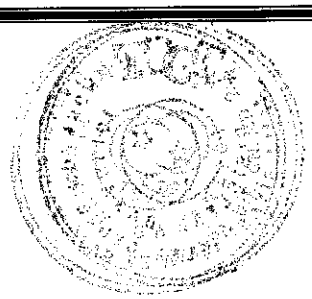

MADDE 19

Ortak Komite

1. Bu Anlaşma ile Âkit Tarafların temsilcilerinden müteşekkil bir Ortak Komite kurulmuştur. Ortak Komite, bu Anlaşmanın uygulanmasında kat edilen gelişmeyi gözden geçirmek için yılda en az bir defa toplanacaktır. Ayrıca, Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafa bildirmek suretiyle olağanüstü toplantı tertip edilmesini talep edebilir.

2. Ortak Komite, bu Anlaşmanın hükümleri çerçevesinde kendisine verilen görevlerden herhangi birini üstlenebilir. Âkit Taraflardan birinin isteği ve diğer Âkit Tarafın onayı üzerine, Ortak Komite, bu Anlaşmanın uygulanmasını etkileyen başka herhangi bir konuyu da inceleyebilir. Ortak Komite, ayrıca, bu Anlaşma ile ilgili konularda tavsiyelerde bulunabilir.

3. Ortak Komite usul kurallarını ilk toplantısında belirleyecektir.

4. Ortak Komite, gerekli gördüğü halde alt komiteler ve çalışma grupları kurabilir.

MADDE 20

Danışmalar ve Anlaşmazlıkların Halli

1. Âkit Taraflardan her biri, bu Anlaşma'nın uygulanmasını etkileyecek herhangi bir konu hakkındaki danışma taleplerine olumlu yaklaşacak ve danışmalar için yeterli fırsatı sağlayacaktır.

2. Ortak Komite, 1'inci paragraf uyarınca danışmalar aracılığıyla tatmin edici bir sonuca ulaşılması mümkün olmayan bir konunun değerlendirilmesi için, Âkit Taraflardan birinin talebinin ulaştığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde toplanacaktır.

3. Bu Anlaşmanın yorumundan ve/veya uygulanmasından kaynaklanan anlaşmazlıklar ikili danışmalar yoluyla çözülecektir.

4. Taraflar anlaşmazlıkların incelenmesi ve çözümü için Ortak Komiteye her türlü yardımı sağlayacaklardır.

5. Âkit Taraflar Ortak Komite kararlarının uygulanmasına yönelik gerekli tüm önlemleri alacaktır. Bir Âkit Tarafın kararları uygulamaması halinde diğer Âkit Taraf eşdeğer tercihli uygulamasını geri çekme hakkına sahip olacaktır.

MADDE 21

Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın amaçlarının başarıya ulaşmasını ve bu Anlaşmadan doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesini teminen gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

2. Âkit Taraflardan biri, diğer Âkit Tarafın bu Anlaşmadan doğan bir yükümlülüğünü yerine getirmediği kanısına varırsa, söz konusu Âkit Taraf, ilk olarak bu Anlaşmada 20'nci maddede öngörülen usullere başvuracaktır.

3. Eğer danışma talebinin ulaşmasından itibaren 30 gün içerisinde danışma yapılmazsa veya Ortak Komite danışma talebinin ulaşmasından itibaren 90 gün içinde anlaşmazlığı çözüme kavuşturamazsa; Âkit Taraf, eşdeğer tercihli uygulamasını geri çekme hakkına sahip olacaktır.

MADDE 22

Tadilat

Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın hükümlerini karşılıklı rıza çerçevesinde değiştirebilir veya geliştirebilirler. Bu değişiklikler, bu Anlaşmanın 24'üncü maddesi uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE 23

Yürürlük Süresi ve Fesih

1. Bu Anlaşma süresiz geçerlidir.

2. Âkit Taraflardan herhangi biri, bu Anlaşmanın feshini diğer Âkit Tarafa yazılı olarak bildirene kadar bu Anlaşma geçerlidir. Böyle bir durumda, bu Anlaşma, fesih bildiriminin diğer Akit Tarafa ulaştığı tarihten sonraki yedinci ayın birinci günü sona erecektir.

MADDE 24

Yürürlüğe Girme

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların her birinin bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için milli mevzuatında gerekli görülen tüm işlemleri tamamladığını teyit eden son yazılı bildirimin diplomatik kanallar vasıtasıyla ulaştığı tarihten sonraki ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir. Bunun kanıtı olarak, Hükümetleri tarafından tam yetkilendirilen aşağıdaki imza sahipleri işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

İşbu Anlaşma, Bakü'de 25 Şubat 2020 tarihinde, bütün metinler eşit derecede muteber olmak üzere, her biri Türkçe, Azerbaycan dilinde ve İngilizce, ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır. Bu Anlaşmanın hükümlerinin yorumunda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

Ruhsar PEKCAN
Ticaret Bakanı

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

Mikayıl CABBAROV
Ekonomi Bakanı

EKLER

EK I: ÜRÜN LİSTELERİ

EK-I-A: Türkiye Cumhuriyeti Tarafından Tercihli Ticaret Rejimi Uygulanacak Azerbaycan Cumhuriyeti Menşeli Malların Listesi, Temel Gümrük Vergisi Oranları, Gümrük Vergisi İndirim Oranları ve Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarları

NO	HS 2017	Madde İsmi	Temel Gümrük Vergisi Oranı	Gümrük Vergisi İndirim Oranı	Yıllık Tarife Kontenjan Miktarı
1	0406.90.99.00.11	Cester, Parmezan, Felemenk ve benzeri peynirler	%45	%100	100 Ton
	0406.90.99.00.12	dil peyniri	%140		
	0406.90.99.00.19	diğerleri	%140		
2	0806.10.10.00	sofralık	%54,9	%100	3.500 Ton
3	0808.10.80.00	diğerleri	%60,3	%100	3.000 Ton
4	0809.40	erik ve çakal eriği	%55,8	%100	3.000 Ton
5	0810.70.00.00	persimmon (Trabzon hurması)	%50	%100	30.000 Ton
6	0902.30.00.00	siyah çay (fermente edilmiş) ve kısmen fermente edilmiş çay (3 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda)	%145	%100	300 Ton
7	1512.19.90.00	diğerleri	%67,5	%100	5.000 Ton
8	1516.20.98.00	diğerleri	%46,8	%100	2.500 Ton
9	1701.99.10.00	beyaz şeker	%135	%100	5.000 Ton
10	1806.90.19.00	diğerleri	%8,3+T1	%100	1.250 Ton
11	2001.10.00.00	hıyarlar ve kornişonlar	%39	%100	500 Ton
12	2002.90.99.00	net muhtevası 1 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda olanlar	%135,9	%100	750 Ton
13	2007.99.97.00.13	diabetik olanlar	%0	%100	3.000 Ton
	2007.99.97.00.14	fındık püresi (füre)	%58,5		
	2007.99.97.00.15	elma püresi (komposto dahil)	%58,5		
	2007.99.97.00.16	kayısı püresi	%58,5		
	2007.99.97.00.17	erik püresi	%58,5		
	2007.99.97.00.18	diğerleri	%58,5		
14	2009.79.19.00	diğerleri	%58,5	%100	2.000 Ton
15	2204.21.96.00	diğerleri	%70	%100	900.000 Litre

EK I-B: Azerbaycan Cumhuriyeti Tarafından Tercihli Ticaret Rejimi Uygulanacak Türkiye Cumhuriyeti Menşeli Malların Listesi, Temel Gümrük Vergisi Oranları, Gümrük Vergisi İndirim Oranları ve Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarları

NO	HS 2017	Madde İsmi	Temel Gümrük Vergisi Oranı	Gümrük Vergisi İndirim Oranı	Yıllık Tarife Kontenjan Miktarı
1	0406.30.31.00	kuru maddedeki yağ oranı, ağırlık itibariyle, % 48'i geçmeyenler	% 15	%100	150 Ton
2	1206.00.99.00	diğerleri	% 5	%100	5.000 Ton
3	1517.90.99.00	diğerleri	% 15	%100	5.000 Ton
4	1704.10.10.00	ağırlık itibariyle % 60'dan az sakaroz içerenler (sakaroz olarak ifade edilen invert şeker dahil)	% 15	%100	400 Ton
5	1704.90.71.00	kaynatılmış tatlılar (doldurulmuş olsun olmasın)	% 15	%100	1.500 Ton
6	1704.90.75.00	toffi, karameller ve benzeri tatlılar	% 15	%100	4.000 Ton
7	1704.90.81.00	basınçla elde edilen tabletler	% 15	%100	200 Ton
8	1806.20.80.00	kakao ile kaplanmış olanlar	% 15	%100	500 Ton
9	1806.31.00.00	doldurulmuş	% 15	%100	1.300 Ton
10	1806.32.10.00	ilave hububat, meyva veya sert kabuklu meyva içerenler	% 15	%100	500 Ton
11	1806.90.50.00	kakaolu şekerci mamulleri ve şeker yerine kullanılan maddelerden imal edilmiş kakaolu şekerci mamulleri	% 15	%100	1.500 Ton
12	1901.90.99.00	diğerleri	% 15	%100	1.500 Ton
13	1902.30.10.00	kurutulmuş	% 15	%100	1.000 Ton
14	1905.32.99.00	diğerleri	% 15	%100	1.000 Ton
15	2002.90.39.00	net muhtevası 1 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda olanlar	% 15	%100	750 Ton

TERCİHLİ MENŞE KURALLARI VE

İDARİ İŞBİRLİĞİ YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN

EK II

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK I		**GENEL HÜKÜMLER**
-	Madde 1	Kapsam
-	Madde 2	Tanımlar
BAŞLIK II		**EŞYANIN MENŞEİNİN TESPİTİ**
-	Madde 3	Genel koşullar
-	Madde 4	Tamamen üretilmiş veya elde edilmiş eşya
-	Madde 5	Yeterli işçilik veya işlem görmüş eşya
-	Madde 6	Yetersiz işçilik veya işlem
-	Madde 7	Menşe kümülasyonu prensibi
-	Madde 8	Nitelendirme birimi
-	Madde 9	Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam
-	Madde 10	Setler
-	Madde 11	Etkisiz unsurlar
BAŞLIK III		**ÜLKESEL GEREKLİLİKLER**
-	Madde 12	Doğrudan nakliyat
BAŞLIK IV		**MENŞE İSPAT BELGESİ**
-	Madde 13	Genel koşullar
-	Madde 14	"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenme işlemleri
-	Madde 15	"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibraz koşulları
-	Madde 16	Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"
-	Madde 17	İkinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmesi
-	Madde 18	Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenlenmesi
-	Madde 19	"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin geçerliliği
-	Madde 20	Eşyanın menşeini destekleyici belgeler

- Madde 21 "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve eşyanın menşeini destekleyici belgelerin muhafazası
- Madde 22 Farklılıklar ve şekli hatalar

BAŞLIK V İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

- Madde 23 Karşılıklı yardım
- Madde 24 Menşe ispat belgelerinin kontrolü
- Madde 25 Anlaşmazlıkların çözümü
- Madde 26 Cezalar
- Madde 27 Serbest bölgeler

BAŞLIK VI SON HÜKÜMLER

- Madde 28 Gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi
- Madde 29 Lahika
- Madde 30 Transit durumdaki ve antrepodaki eşya
- Madde 31 Değişiklikler

LAHİKA: "TR-AZ MENŞE İSPAT BELGESİ" ÖRNEĞİ

BAŞLIK I

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Kapsam

Ek II, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti (bundan sonra "Türkiye" ve "Azerbaycan" veya uygun olan hallerde "Akit Taraflar" olarak anılacaktır) arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması (bundan sonra "bu Anlaşma" olarak anılacaktır) kapsamındaki tercihli tavizlerden yararlanmaya ehil ürünlerin menşeini tespit etmek amacıyla uygulanır.

Madde 2

Tanımlar

Bu Ek'in uygulanmasında:

(a) "fasıllar" ve "pozisyonlar", Armonize Eşya Tanım ve Kodlama Sistemi'ni (bundan sonra "AS" olarak anılacaktır) oluşturan nomanklatürde kullanılan fasıllar ve pozisyonlar (dört haneli kodlar) anlamına gelir;

(b) "sınıflandırma", ürün veya girdilerin belirli bir pozisyon altında sınıflandırılması anlamına gelir;

(c) "gümrük kıymeti", ithalat ülkesine ihraç amaçlı satışlarda diğer tahsil edilebilir vergiler ve ödenen miktarlar da dâhil olmak üzere eşya için gerçekte ödenen veya ödenebilir ücret olan ithal eşyasının satış bedeli anlamına gelir. Eşyanın satış bedeline göre belirlenemediği hallerde gümrük kıymeti, aşağıdaki yöntemlerden biri kullanılarak belirlenecektir.

i. Aynı eşyanın satış bedeli;

ii. Benzer eşyanın satış bedeli;

iii. İndirgenmiş kıymet yöntemi;

iv. Hesaplanmış kıymet yöntemi;

v. Geri dönüş yöntemi;

(d) "eşya", hem girdi hem de ürünler anlamına gelir;

(e) "imalat", montaj veya özel işlemler de dâhil olmak üzere sanayi ve tarım ürünleri üzerinde her türlü yeterli işçilik veya işlem anlamına gelir;

(f) "girdi", ürünün imalatında kullanılan herhangi bir madde, hammadde, aksam veya parça, v.b. anlamına gelir;

(g) "ürün", başka bir imalatta sonradan kullanılması söz konusu olsa bile, imal edilmiş ürün anlamına gelir;

(h) "ülkeler", Akit Tarafların karasularını içerecek şekilde ülkeleri ifade eder;

(i) "girdilerin kıymeti", kullanılan menşeli olmayan girdilerin ithalatı esnasındaki gümrük kıymeti veya bunun bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde, bir Akit Tarafta menşeli olmayan girdiler için ödendiği tespit edilebilen ilk fiyat anlamına gelir;

(j) "katma değer", fabrika çıkış fiyatından, eşyaya dâhil edilen diğer Akit Taraf menşeli her bir girdinin gümrük kıymetinin ya da bu kıymetin bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde bir Akit Tarafta girdiler için ödendiği doğrulanabilir ilk fiyatın çıkarılması ile bulunan değer anlamına gelir;

(k) "fabrika çıkış fiyatı", ürün için bir Akit Taraftaki nihai işçilik veya işlemin gerçekleştirilmesini üstlenen imalatçıya fabrika çıkışı itibariyle ödenen, kullanılan bütün girdi fiyatlarının dâhil edilmiş olduğu elde edilmiş ürünün ihracında geri ödenen veya ödenecek yurtiçi vergilerin tenziliyle bulunan fiyat anlamına gelir;

(l) "gümrük idareleri" Türkiye'de Ticaret Bakanlığı'nı ve Azerbaycan'da Devlet Gümrük Komitesi'ni ifade eder;

(m) "sevkiyat", ya bir ihracatçıdan bir alıcıya aynı anda gönderilen, ya da ihracatçıdan alıcıya sevkinde tek bir sevk evrakı kapsamında yer alan veya böyle bir evrakın olmaması halinde tek bir fatura kapsamına giren ürünler anlamına gelir;

(n) "ikamet eden", Akit Tarafın iç mevzuatı uyarınca ikametgah, daimi temsilcilik, yönetim, kayıt ya da yerleşim yeri veya diğer benzer özelliklerine göre vergiye tabi olan gerçek veya tüzel kişiler, iştirakler veya kuruluşlar anlamına gelir;

(o) "ihracatçı", Akit Tarafların birinde ikamet edip eşyayı diğer Akit Tarafa ihraç eden, eşyanın menşe ülkesini ispatlayabilen ve bunun sorumluluğunu üstlenen kişiyi ifade eder;

(p) "ithalatçı", Akit Tarafların birinde ikamet edip diğer Akit Taraftan eşyayı satın alan kişiyi ifade eder;

(q) "yetkili idare" Akit Tarafın iç mevzuatı uyarınca "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni düzenlemeye yetkili idareyi ifade eder.

BAŞLIK II

EŞYANIN MENŞEİNİN TESPİTİ

Madde 3

Genel koşullar

Bu Anlaşma kapsamında olan bir Akit Taraf topraklarına diğer Akit Taraftan Madde 12 hükümlerine uygun şekilde doğrudan sevkiyatı yapılarak ithal edilen eşya, aşağıda belirtilen menşe koşullarından herhangi birini karşılaması halinde tercihli tavizlere ehildir:

(a) Madde 4'te belirtildiği şekilde, tamamen Akit Tarafta üretilen veya elde edilen eşya veya

(b) Madde 5'e uygun olarak bir Akit Tarafta yeterli işçilik veya işlemden geçirilmiş olması kaydıyla, söz konusu Akit Tarafta tamamen elde edilmemiş girdiler ihtiva ederek o Akit Tarafta elde edilen eşya.

Madde 4

Tamamen üretilmiş veya elde edilmiş eşya

1. Madde 3(a) çerçevesinde aşağıda belirtilenler, ihracatçı Tarafta tamamen üretilmiş veya elde edilmiş kabul edilirler:

(a) kendi topraklarından, sularından veya deniz yatağından çıkartılan işlenmemiş veya mineral ürünler;

(b) ormancılık ürünleri dâhil o ülkede hasat edilen, toplanan veya harmanlanan bitkisel ürünler;

(c) o ülkede doğmuş ve yetiştirilmiş canlı hayvanlar;

(d) o ülkede doğmuş ve yetiştirilmiş hayvanlardan elde edilen ürünler;

(e) o ülkede avcılık, balıkçılık veya su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetlerinden elde edilen ürünler;

(f) Akit Tarafların karasuları dışındaki denizlerden kendi gemileri ile elde edilen balıkçılık ürünleri ve diğer deniz ürünleri;

(g) münhasıran (e) ve (f) alt paragraflarında belirtilen ürünlerden kendi fabrika gemilerinin bordalarında işlenen ve/veya üretilen ürünler;

(h) yalnızca hammaddelerin geri kazanılmasına müsait o ülkede toplanan kullanılmış maddeler;

(i) o ülkede yapılan imalat işlemleri sonucu ortaya çıkan atık ve hurdalar;

(j) münhasıran yukarıdaki paragraf (a) ve (i)'de tanımlanan ürünlerden üretilen eşya.

2. Paragraf 1(f) ve (g)'de belirtilen kendi gemileri veya kendi fabrika gemileri terimi sadece aşağıda belirtilen gemi ve fabrika gemileri için uygulanır:

(a) Bir Akit Tarafta kayıtlı veya tescilli olanlar;

(b) Bir Akit Tarafın bayrağı altında seyredenler;

(c) en az yüzde 60'ı bir Akit Taraf vatandaşlarına ait olanlar veya yönetim merkezi bir Akit Tarafta bulunan, müdür veya müdürleri, Yönetim Kurulu veya Denetleme Kurulu Başkanı ve bu kurullar üyelerinin çoğunluğunun bir Akit Taraf vatandaşı olan ve ilave olarak, ortaklık veya limited şirket durumunda, sermayesinin en az yarısı Akit Taraflara veya Akit Tarafların kamu kuruluşları ya da vatandaşlarına ait olanlar.

Madde 5

Yeterli işçilik veya işlem görmüş eşya

1. Madde 3(b)'ye göre, bir Akit Tarafta elde edilen ürünlerin imalatında kullanılan menşeli olmayan girdiler, bu ürünlerin kıymetinin ürünün fabrika çıkış fiyatının yüzde 45'ini aşmaması kaydıyla yeterli derecede işçilik veya işlem görmüş olarak kabul edilir.

2. Paragraf 1, Madde 6 hükümlerine tabi olarak uygulanır.

Madde 6

Yetersiz işçilik veya işlem

1. Aşağıdaki işçilik veya işlemlerin her biri ya da bunların iki veya daha fazlasının bileşimi yeterli işçilik veya işlemi oluşturmaz:

(a) paketleme;

(b) basit karıştırma;

(c) basit şişeleme, tenekeye veya beherlere koyma, torbalama, sandıklama, kutulama, karton veya tahta üzerine yerleştirme ve tüm diğer basit paketleme işlemleri;

(d) etiketleme, ürün veya paketler üzerine marka, etiket, logo ve diğer benzeri ayırt edici işaretleri yapıştırma veya basma işlemleri parçalara ayırma;

(e) parçalara bölme;

(f) ayırma veya kalibrasyon;

(g) işaretleme;

(h) setler oluşturma;

(i) basit montaj[1];

(j) nakliyat ve depolama süresince ürünlerin iyi şartlarda muhafazasını sağlamaya yönelik koruyucu işlemler;

(k) ambalaj ayırma ve birleştirme;

(l) yıkama, temizleme; toz, oksit, yağ, boya veya diğer tabakalardan arındırma;

(m) dokuma kumaşları ütüleme veya presleme;

(n) basit boyama ve cilalama işlemleri;

(o) tahıl ve pirinci kabuklarından ayırma, kısmi veya tam ağartma, parlatma ve perdahlama;

(p) şeker renklendirme veya şeker topaklarını biçimlendirme işlemleri;

(q) meyvelerin, kuruyemişlerin ve sebzelerin kabuklarını soyma, zarlarını ayıklama, çekirdeklerini çıkarma;

(r) keskinleştirme, basit bileme veya basit kesme;

(s) eleme, kalburdan geçirme, ayırma, tasnifleme, kalibrasyon, eşleştirme (maddelerden setler oluşturma dâhil);

(t) hayvan kesimi.

2. Belirli bir ürüne uygulanan işçilik veya işlemin paragraf 1 hükümleri çerçevesinde yetersiz kabul edilip edilmeyeceğine karar verilirken, Türkiye'de veya Azerbaycan'da gerçekleştirilen işlemlerin tümü bir arada mütalaa edilir.

3. İşlemler sırasında özel beceriler, makineler, teçhizat veya ekipman gerekmemesi halinde, bu gibi işlemler basit işlemler olarak kabul edilir ve yeterli işlem kriterini karşılamaz.

4. Herhangi bir eşyaya ilişkin yeterli işçilik veya işlem sadece Paragraf 1'de listelenen işlemlerin uygulanmasıyla sağlanırsa, bu eşyanın menşe ülkesi bu işlemlerin gerçekleştirildiği ülke olarak değerlendirilmez.

Madde 7

Menşe kümülasyonu prensibi

1. Madde 3 hükümleri saklı kalmak üzere, bir Taraf menşeli girdiler, diğer Taraf'ta bir ürüne dahil edildiklerinde, o Taraf menşeli girdiler olarak kabul edilirler. Madde 6'da atıfta bulunulan işlemlerin ötesine geçen işçilik veya işlemlere tabi tutulmuş olmaları kaydıyla, bu gibi girdilerin yeterli işçilik ve işleme tabi tutulmaları gerekmez.

2. Paragraf 1'in uygulanması amacıyla bir Akit Taraf'ta gerçekleştirilen işçilik veya işlem Madde 6'da belirtilen işlemlerin ötesine geçmez ise, o Akit Tarafta eklenen katma değerin imalatta kullanılan diğer Akit Taraf menşeli girdilerin kıymetini geçmesi kaydıyla, elde edilen ürün o Akit Taraf menşeli olarak kabul edilir.

[1] Basit montaj, özel tasarım makineler veya alet veya teçhizat kullanımı ve konuyla ilgili eğitim gerektirmeyen faaliyetleri kapsar.

Madde 8

Nitelendirme birimi

1. Ürün setlerinin menşe ülkesi tespit edilirken, sette yer alan her bir madde yeterli işçilik ve işlem kriteri uygulanan ayrı bir nesne olarak değerlendirilir.

   Bu doğrultuda:

   (a) Bir ürün, maddelerin gruplandırılmasından veya montajından oluşmakta ve tek bir pozisyonda sınıflandırılmakta ise söz konusu ürün yeterli işçilik ve işlem kriteri çerçevesinde tek bir nesne olarak kabul edilir.

   (b) Bir sevkiyat, AS'de aynı pozisyonda sınıflandırılan belli sayıda üründen oluşuyorsa, her bir ürün yeterli işçilik ve işlem kriterlerinin uygulanması açısından münferiden değerlendirilmelidir.

   (c) AS'nin 5 inci Genel Kuralı çerçevesinde ambalaj, sınıflandırma açısından ürüne dâhil ediliyorsa, menşe tespiti açısından da ürünün parçası kabul edilir.

Madde 9

Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam

Bir makine, teçhizat, alet veya araç parçası beraberinde teslim edilen aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam;

(a) normal bir teçhizatın bölümü durumunda olmaları; ve

(b) fiyata dâhil edilmiş bulunmaları; veya

(c) ayrıca beyan edilmemiş olmaları

kaydıyla söz konusu makine, teçhizat, alet veya araç ile aynı menşeli mütalaa edilir.

Madde 10

Setler

1. AS'nin 3. Genel Kuralı'nda tanımlanan setler, tüm bileşenleri menşeli olduğunda menşeli olarak kabul edilir.

2. Bir set Akit Taraflar menşeli ve üçüncü taraf menşeli ürünlerden oluştuğunda, üçüncü taraf menşeli ürünlerin kıymetinin setin fabrika çıkış fiyatının %15'ini geçmemesi kaydıyla, set bir bütün olarak menşeli kabul edilir.

Madde 11

Etkisiz unsurlar

Bir ürünün menşe ülkesini belirleyebilmek için, imalatında kullanılabilecek aşağıda belirtilenlerin menşei dikkate alınmaz;

(a) Enerji ve yakıt;

(b) Tesis ve teçhizat;

(c) Makineler ve aletler;

(d) Ürünün nihai bileşimine girmeyen ve girmesi amaçlanmayan ürünler.

BAŞLIK III

ÜLKESEL GEREKLİLİKLER

Madde 12

Doğrudan nakliyat

1. Bu Anlaşma'da sağlanan tercihli tavizler, Türkiye ve Azerbaycan arasında doğrudan nakledilen ve bu Ek'in gerekliliklerini yerine getiren eşya için uygulanır. Bununla beraber ürünler, aktarma veya geçici depolama yoluyla, ancak transit geçtiği veya depolandığı ülkenin gümrük idarelerinin gözetimi altında olmaları ve boşaltma, tekrar yükleme veya iyi koşullarda muhafaza etmeye yönelik işlemler dışında bir işlemden geçmemiş olmaları koşullarıyla, gerektiğinde başka ülkeler üzerinden nakledilebilirler.

2. Menşeli ürünler, Türkiye veya Azerbaycan dışındaki ülkeler üzerinden boru hattı ile nakledilebilirler.

3. Paragraf 1'de yer alan şartların sağlandığı, ithalatçı ülke gümrük idaresine aşağıdaki belgelerin ibrazıyla ispatlanır:

(a) ihracatçı ülkeden, transit ülkesi yoluyla geçişi kapsayan tek bir sevk evrakı veya

(b) transit ülkesi gümrük idaresince düzenlenen,

(i) ürünlerin tam bir tanımını veren;

(ii) ürünlerin boşaltma ve tekrar yükleme tarihlerini ve uygulanabildiği hallerde kullanılan gemi veya diğer nakil araçlarının adlarını gösteren ve

(iii) ürünlerin transit ülkesi içinde hangi koşullarda kalmış olduğunu kanıtlayan bir belge veya

(c) bunların temin edilememesi halinde, diğer kanıtlayıcı belgeler.

BAŞLIK IV

MENŞE İSPAT BELGESİ

Madde 13

Genel koşullar

Bu Ek'te belirtilen gereklilikleri sağlayan menşeli eşya, ithalatçı Akit Taraf gümrük idarelerine "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibrazı üzerine bu Anlaşma'daki tavizlerden yararlanır.

Madde 14

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenme işlemleri

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", ihracatçının veya yetkili temsilcisinin yazılı başvurusuna binaen, bu Ek'e ve ihracatçı ülkenin iç mevzuatına uygun olarak yetkili makamları tarafından düzenlenir.

2. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", Akit Tarafların resmi dillerinden birinde veya İngilizce olarak ihracatçı ülkenin iç mevzuat hükümleri çerçevesinde doldurulur.

3. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenlenmesi için başvuruda bulunan ihracatçı, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni verecek ihracatçı ülkenin belirlenmiş/ilgili yetkili makamlarının talep edebileceği, söz konusu eşyanın menşe statüsü ile bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirilmiş olduğunu tevsik eden tüm ilgili vesaiki herhangi bir zamanda ibraz etmeye hazırlıklı olur.

4. Başvuru formu, her bir Akit Tarafın iç mevzuatı çerçevesinde belirlenir.

5. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, ürünlerin menşe statüsünün ve bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirildiğinin kontrolü için gereken her tedbiri alır.

6. Bu amaçla, iç mevzuatı çerçevesinde her bir Akit Taraf, uygun olan her türlü kanıtı talep etme hakkına sahiptir. Düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, Paragraf 2'de atıfta bulunulan formların usulünce doldurulmasını da sağlarlar. Özellikle, ürünün tanımı için ayrılmış bulunan 8 no.lu kutunun, her türlü sahte ilaveler yapılması olasılığını ortadan kaldırılacak şekilde doldurulmuş olduğunu kontrol ederler.

Madde 15

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibraz koşulları

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi", ithalatçı ülkedeki usullere uygun olarak bu ülkenin gümrük idarelerine ibraz edilir. Anılan idare, ilgili belgeye ürünlerin bu Anlaşma'nın uygulanmasının gerektirdiği koşulları sağladığına ilişkin ithalatçının bir beyanının eşlik etmesini de talep edebilir.

Madde 16

Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", istisnai şekilde aşağıdaki durumlara bağlı olarak ait olduğu eşyanın ihracatından sonra düzenlenebilir:

   (a) Hatalar, istenmeyerek yapılan ihmaller veya özel durumlar nedeniyle ihracat esnasında düzenlenmemiş ise; veya

   (b) Belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, bir "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmiş ancak ithalat esnasında teknik nedenlerle kabul edilmemiş olduğu hususunda ikna edilirlerse.

2. Paragraf 1'in uygulanması için ihracatçı, başvurusunda "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ait olduğu ürünlerin ihracat yer ve tarihini ve talebinin gerekçelerini belirtmek zorundadır.

3. Belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, ancak ihracatçının müracaatındaki bilgilerin mütekabil dosya ile uyumlu olduğunu doğruladıktan sonra, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni sonradan düzenleyebilirler.

4. Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", aşağıdaki ibarelerden birini taşımalıdır:

   - *"SONRADAN VERİLMİŞTİR"*

   - *"SONRADAN VERİLMİŞDİR"*

   - *"ISSUED RETROSPECTIVELY"*

5. Paragraf 4'te belirtilen ibare, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin 5 no'lu (Gözlemler) kutusuna konulur.

Madde 17

İkinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmesi

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin çalınması, kaybolması veya hasar görmesi halinde ihracatçı, belgeyi düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makama, elindeki ihracat belgelerine dayanarak ikinci bir nüsha düzenlemesi için başvurabilir.

2. Bu şekilde düzenlenen ikinci nüsha, aşağıdaki ibarelerden birini taşımalıdır:

   - *"İKİNCİ NÜSHA"*

   - *"DUBLİKAT"*

   - *"DUPLICATE"*

3. Paragraf 2'de belirtilen ibare, ikinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin 5 no'lu (Gözlemler) kutusuna konulur.

4. Asıl "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin veriliş tarihini taşıması gereken ikinci nüsha, bu tarihten itibaren hüküm ifade eder.

Madde 18

Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenlenmesi

Menşeli ürünler Türkiye veya Azerbaycan'da bir gümrük idaresinin kontrolü altında iken, söz konusu ürünlerin tamamı veya bir bölümünü Türkiye veya Azerbaycan içinde başka bir yere göndermek amacıyla, asıl "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin bir veya daha fazla "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"yle değiştirilmesi mümkündür. Müfrez "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", yetkili idare tarafından düzenlenir.

Madde 19

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin geçerliliği

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", ihracatçı ülkede düzenlenme tarihinden itibaren on ay süreyle geçerlidir ve bu süre zarfında ithalatçı ülkenin gümrük idarelerine ibraz edilmek zorundadır.

2. Paragraf 1'de belirtilen son ibraz tarihinden sonra ithalatçı ülkenin gümrük idaresine ibraz edilen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", bu belgelerin belirlenmiş son tarihe kadar ibraz edilememesinin istisnai durumlardan kaynaklanması halinde tercihli muamele uygulanmak üzere kabul edilebilir.

3. Diğer geç ibraz hallerinde ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, ürünlerin belirtilen son tarihten önce sunulmuş olması kaydıyla "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni kabul edebilir.

Madde 20

Eşyanın menşeini destekleyici belgeler

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi" kapsamındaki ürünlerin Akit Taraflardan biri menşeli olduğunu ve bu Ek'in diğer koşullarını yerine getirdiğini tevsik etmek amacıyla kullanılan, Madde 14(3)'te belirtilen belgeler, bunların yanında aşağıda belirtilenleri de içerebilir:

(a) İhracatçı veya tedarikçi tarafından, söz konusu eşyanın elde edilmesi için gerçekleştirilen işlemleri belgeleyici nitelikte, örneğin hesaplarında veya iç muhasebesinde yer alan doğrudan deliller;

(b) Akit Taraflardan birinde düzenlenmiş veya hazırlanmış, kullanılan girdilerin menşe statüsünü tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;

(c) Akit Taraflardan birinde düzenlenmiş veya hazırlanmış, söz konusu Akit Tarafta girdiler üzerinde yapılan işçilik veya işlemi tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;

(d) Bir Akit Tarafta bu Ek uyarınca düzenlenmiş, kullanılmış girdilerin menşe statüsünü tevsik eden "TR-AZ Menşe İspat Belgesi";

(e) Akit Tarafların iç mevzuatında belirtilen ve gerekli görülen diğer kanıt ve/veya belgeler.

Madde 21

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve eşyanın menşeini destekleyici belgelerin muhafazası

Akit Taraflarda yürürlükte bulunan iç mevzuat uyarınca, ihracatçı ve/veya "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenleyen ithalatçı ülke gümrük idareleri ve/veya yetkili makamı, eşyanın menşeinin tevsik edilmesi amacıyla sunulan belgeleri, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni ve başvuru formunu en az üç yıl muhafaza eder.

Madde 22

Farklılıklar ve şekli hatalar

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" üzerindeki ibareler ile ürünlerin ithalat işlemlerini yerine getirmek amacıyla gümrük idarelerine ibraz edilen belgeler üzerindeki ibareler arasında bulunabilecek küçük tutarsızlıklar, belgenin sunulan ürünlere karşılık geldiğinin ithalatçı ülke gümrük idarelerince usulüne uygun olarak tespit edilmesi kaydıyla, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni kendiliğinden geçersiz kılmaz.

2. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" üzerindeki ifadelerin doğruluğu üzerinde şüphe yaratması söz konusu olmayan, daktilo hatası gibi bariz şekli hatalar, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin reddedilmesini gerektirmez.

3. Başvuranın yazılı başvurusuna istinaden yapılan ve yetkili kişinin imza ve kaşesi ile onaylanan düzeltmeler dışında, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" üzerinde silinti, tahrip ve benzeri düzeltmelere izin verilmez. Makul nedenler bulunması halinde, belgeler iptal edilebilir.

BAŞLIK V

İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

Madde 23

Karşılıklı yardım

1. Akit Tarafların gümrük idareleri, birbirlerine kendi belirlenmiş/ilgili yetkili makamlarında "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmesinde kullanılan mühürlerin örnek baskılarını ve söz konusu belgelerin sonradan kontrolünden sorumlu gümrük idarelerinin veya ilgili yetkili makamlarının adreslerini sağlar.

2. Bu Ek'in düzgün uygulanmasını teminen Akit Taraflar, yetkili gümrük idareleri ve yetkili kılınmış makamları vasıtasıyla, birbirlerine menşe ispat belgelerinin geçerliliklerinin ve bu belgelerde yer alan bilgilerin doğruluğunun kontrolünde yardımcı olur.

Madde 24

Menşe ispat belgelerinin kontrolü

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin sonradan kontrolü, sondaj usulü ile veya ithalatçı ülke gümrük idaresinin bu belgelerin geçerliliğine, sözkonusu ürünlerin menşe statüsüne veya bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirilişine ilişkin makul şüphesi olduğu her an yapılır.

2. Paragraf 1 hükümlerini yerine getirmek amacıyla, ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve fatura veya bu vesaiklerin birer kopyasını, gerektiğinde araştırmanın gerekçelerini de belirterek ihracatçı ülkenin gümrük idaresine veya belirlenmiş/ilgili yetkili makamlara geri gönderir. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nde yer alan bilgilerin doğru olmadığı kanaatini uyandıran elde edilmiş tüm belge ve bilgi, kontrol talebini desteklemek üzere gönderilir.

3. Kontrol, ihracatçı ülkenin belirlenmiş/ilgili yetkili makamları tarafından yapılır. Bu amaçla, söz konusu makamlar, uygun gördüğü her türlü delili talep etme yetkisine sahiptir.

4. Eğer ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, kontrol sonucunun beklenmesi süresinde söz konusu ürünlere tercihli muamele tanınmasını askıya almaya karar verirse, ürünlerin gerekli görülen ihtiyati tedbirlere bağlı olarak serbest bırakılması ithalatçıya önerilir.

5. Kontrol talebinde bulunan gümrük idaresi, bu kontrolün sonuçlarından mümkün olan en kısa zamanda haberdar edilir. Bu sonuçlar, belgelerin gerçek olup olmadığını, söz konusu ürünlerin Akit Taraflardan biri menşeli olarak kabul edilip edilemeyeceğini ve bu Ek'te yer alan kuralların diğer gerekliliklerini taşıyıp taşımadığını açıkça göstermelidir.

   Bu Ek'in Madde 7'sine göre kümülasyon hükümlerinin uygulanması halinde, cevap tabi olunan belgenin (belgelerin) bir örneğini de içerir.

6. Makul şüphe olması halinde, kontrol talebine on ay içinde cevap alınamaz ise veya cevap söz konusu belgenin gerçekliğinin veya ürünlerin gerçek menşeinin tespitine imkân verecek ölçüde yeterli bilgi içermiyorsa, talepte bulunan gümrük idaresi, istisnai durumlar haricinde, tercih tanınmasını reddeder.

Madde 25

Anlaşmazlıkların çözümü

Madde 24'te belirtilen kontrol usulleriyle ilgili olarak, kontrol talebinde bulunan gümrük idareleri ile bu kontrolün yapılmasından sorumlu belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar arasında çözümlenemeyen bir anlaşmazlık veya bu Ek'in yorumlanmasına ilişkin bir soru hâsıl olması halinde, bu hususlar Ortak Komite'ye sunulur. İthalatçı ile ithalatçı ülkenin gümrük idaresi arasındaki her türlü anlaşmazlık, adı geçen ülkenin mevzuatı çerçevesinde çözülür.

Madde 26

Cezalar

Cezalar, ürünler için tercihli muamele hakkı elde etmek amacıyla yanlış bilgi içeren bir belgeyi hazırlayan veya hazırlattıran şahıslara, ithalatçı ülkenin ulusal hukukuna/mevzuatına uygun olarak uygulanır.

Madde 27

Serbest bölgeler

1. Akit Taraflar, nakliye esnasında, kendi ülkelerinde bulunan bir serbest bölgeyi kullanan, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" kapsamında ticarete konu ürünlerin başka ürünlerle değiştirilmelerini veya bozulmalarını önleyici normal işlemler dışındaki herhangi bir işleme tabi tutulmamalarının temini konusundaki gerekli bütün tedbirleri alırlar.

2. Paragraf 1 hükümlerine istisna olarak, Akit Taraflardan biri menşeli ürünler "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" kapsamında bir serbest bölgeye ithal olunur ve bir işlem veya muameleden geçirilirse ilgili idare, uygulanan işlem veya muamelenin bu Ek hükümlerine uygun olması koşuluyla, ihracatçının talebi üzerine yeni bir "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenler.

BAŞLIK VI

SON HÜKÜMLER

Madde 28

Gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi

Ortak Komite altında, görevlerini ifa etmesine yardımcı olmak ve uzmanlar arasında sürekli bilgi akışı ve danışma süreci sağlamak üzere bir gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi kurulur. Anılan alt komite Akit Tarafların gümrük ve menşe konularından sorumlu uzmanlarından oluşur.

Madde 29

Lahika

Bu Ek'e ait Lahika, onun ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

Madde 30

Transit durumdaki ve antrepodaki eşya

Başlık II hükümlerine uygun olan ve bu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte nakliye halinde olan ya da bir Akit Taraf ülkesindeki antrepolarda veya serbest bölgelerde geçici depolanan eşya, ithalatçı ülkenin gümrük idaresine Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde, sonradan düzenlenmiş bir "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve nakliye koşullarına ilişkin tevsik edici her tür belgenin sunulması kaydıyla, menşeli olarak kabul edilebilir.

Madde 31

Değişiklikler

Bu Ek hükümleri, Anlaşma'nın Madde 22'si uyarınca değiştirilebilir.

Tercihli Menşe Kuralları ve İdari İşbirliği Yöntemlerine İlişkin Lahika

<table>
<tr><td colspan="3">1. İhracatçı (Ad, adres, ülke)</td><td colspan="3" rowspan="2">4. №

MENŞE İSPAT BELGESİ

TR-AZ FORMU

Düzenleyen_____
(ülke adı)

İbraz edilecek
_____
(ülke adı)</td></tr>
<tr><td colspan="3">2.Eşyanın gönderildiği şahıs (Ad, adres, ülke)</td></tr>
<tr><td colspan="3">3. Nakliye vasıtaları ve güzergahı (bilinmesi halinde)</td><td colspan="3">5. Resmi gözlemler için</td></tr>
<tr><td>6. № Eşya kalem sayısı</td><td>7. Kolilerin sayısı ve türü</td><td>8. Eşyanın tanımı ve işaretler</td><td>9. Menşe kriteri*</td><td>10. Brüt ağırlık veya diğer ölçüler</td><td>11. Fatura sayı ve tarihi</td></tr>
<tr><td colspan="3">12. Kontrol: Gerçekleştirilen kontrol sonucu, başvuru sahibinin beyanının doğruluğu onaylanır.

Yer ve tarih, imza ve mühür
_____</td><td colspan="3">13. Başvuru Sahibinin Beyanı

Aşağıda imzası bulunan kişi, yukarıda ibraz edilen bilgilerin doğruluğunu beyan eder:
Eşya, aşağıda belirtilen ülkede yeterli işçilikten geçirilmiş veya tamamen elde edilmiştir.

_____
(ülke adı)
ve bu eşyanın menşei için belirlenen gereklilikleri karşılamaktadır.

Yer ve tarih, imza
_____</td></tr>
</table>

* Lütfen aşağıda yer alan menşe kriterlerinden birini belirtiniz:

- P: Madde 3(a) ve Madde 4 çerçevesinde, eşya bir Tarafta tamamen üretilmiş veya elde edilmişse, 9 no'lu kutuya "P" konur.
- C: Madde 7 çerçevesinde, eşyanın bir Taraf menşeli girdilerden münhasıran üretilmesi halinde, 9 no'lu kutuya "C" konur.
- W: Madde 5.1 çerçevesinde, eşyanın üretiminde kullanılan üçüncü taraf menşeli girdilerin %45'lik fabrika çıkış fiyatını aşmaması halinde, 9 no'lu kutuya "W" konur.

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ İLƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ ARASINDA PREFERENSİAL TİCARƏT SAZİŞİ

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ İLƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ ARASINDA PREFERENSİAL TİCARƏT SAZİŞİ

Preambula

Bundan sonra birlikdə "Razılığa gələn Tərəflər" və fərdi olaraq "Razılığa gələn Tərəf" və ya "Tərəf" adlandırılacaq Türkiyə Respublikası Hökuməti və Azərbaycan Respublikası Hökuməti,

2007-ci ildə imzalanmış "Türkiyə Respublikası Hökuməti ilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq Sazişi"nə ƏSASLANARAQ;

1992-ci ildə imzalanmış "Türkiyə Respublikası Hökuməti və Azərbaycan Respublikası Hökuməti arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq haqqında Saziş"dən irəli gələn hüquqlarını və öhdəliklərini QƏBUL EDƏRƏK;

dərin dostluq və qardaşlıq RUHU İLƏ;

"Türkiyə Respublikası Hökuməti ilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti arasında Preferensial Ticarət Sazişi"nin (bundan sonra "Saziş") onlar arasında iqtisadi və ticarət əlaqələri üçün yeni bir mühit yaradacağını ANLAYARAQ;

bu Sazişin məzmununun tədricən genişlənəcəyinə və qarşılıqlı maraq doğuran yeni sahələri əhatə edəcəyinə İNANARAQ;

ikitərəfli qarşılıqlı sərfəli ticarət mübadiləsinin artırılmasının və yaxın iqtisadi tərəfdaşlığın gücləndirilməsinin iqtisadi və xüsusi faydalar gətirəcəyinə və Razılığa gələn Tərəflərin xalqlarının həyat səviyyəsini yaxşılaşdıracağına QƏTİ İNANARAQ;

Razılığa gələn Tərəflərin digər ikitərəfli, regional və ya çoxtərəfli sazişlərindən irəli gələn hüquqlarının və öhdəliklərinin bu Sazişin müddəalarının təsiri altına düşməyəcəyini NƏZƏRƏ ALARAQ;

Türkiyənin 1963-cü il 12 sentyabr tarixində "Türkiyə Respublikası ilə Avropa İqtisadi Birliyi arasında Assosiasiyanın yaradılması haqqında Saziş"i imzaladığını NƏZƏRƏ ALARAQ;

öz iqtisadiyyatlarının gələcək inkişafını təşviq etmək məqsədilə ticarət edilə bilən malların diversifikasiyası ehtiyacını VURĞULAYARAQ;

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

MADDƏ 1
Məqsədlər

1. Razılığa gələn Tərəflər, bununla, Preferensial Ticarət Sazişini təsis etməyə razılaşırlar.

2. Bu Sazişin məqsədi xüsusi olaraq aşağıdakılar vasitəsilə Razılığa gələn Tərəflər arasında ticarət əlaqələrini gücləndirməkdir:

a) maddə 4-də əks olunan ümumi prinsiplər;

b) bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyənləşdirilmiş mallar üzrə tariflərin azaldılması və ya ləğv olunması və para-tariflərin və qeyri-tarif maneələrinin ləğv olunması;

c) Razılığa gələn Tərəflər arasında iqtisadi əlaqələrin harmonik inkişafı vasitəsilə ticarətin genişləndirilməsi və təşviq edilməsi;

d) Razılığa gələn Tərəflər arasında ədalətli rəqabət üçün əlverişli şərtlərin yaradılması;

e) Razılığa gələn Tərəflər arasında ticarətin davamlı artımı üçün daha proqnozlaşdırıla bilən və təhlükəsiz mühitin yaradılması.

MADDƏ 2
Sazişin şərhi

Bu Sazişin müddəaları, Razılığa gələn Tərəflərin bu Sazişi vicdanla həyata keçirəcəkləri və öhdəliklərinin yerinə yetirilməsindən çəkinməyəcəkləri faktı lazımi qaydada nəzərə alınaraq, beynəlxalq ümumi hüququn şərhinin adi qaydalarına uyğun olaraq şərh ediləcəkdir. Bu Sazişin Əlavələri bu Sazişin ayrılmaz tərkib hissəsidir.

MADDƏ 3
Anlayışlar

Bu Sazişin məqsədi üçün:

1. "Tariflər" dedikdə, Razılığa gələn Tərəflərin ərazilərində qüvvədə olan milli qanunvericiliklərinə əsasən təsis edilmiş tarif cədvəllərində müəyyən olunmuş gömrük tarifləri və ya tarifə bənzər təsirə malik gömrük rüsumları başa düşülür. Tariflər bu Sazişin 11-ci maddəsində əks olunmuş hər hansı antidempinq və kompensasiya rüsumlarını və ya bu Sazişin 12-ci maddəsində əks olunmuş ikitərəfli və qlobal mühafizə tədbirlərini əhatə etmir.

2. "Para-tariflər" dedikdə, yalnız idxal olunan mallara tətbiq olunan xarici ticarət əməliyyatlarındakı tariflərdən başqa tarifə bənzər təsirə malik sərhəd

ödənişləri, vergiləri və haqları başa düşülür. Yerli oxşar mallara eyni qaydada tətbiq olunan dolayı vergilər və ödənişlər və ya müəyyən xidmətlərin göstərilməsinə görə alınan idxal ödənişləri və bu Sazişə əsasən icazə verilən digər rüsumlar para-tarif tədbirləri hesab olunmur.

3. "Qeyri-tarif maneələri" dedikdə, Razılığa gələn Tərəflər arasında ticarəti əhəmiyyətli şəkildə əngəlləyən və ya idxalı məhdudlaşdıran tarif və para-tarifdən başqa hər hansı tədbir, tənzimləmə və ya təcrübə başa düşülür. Bu Sazişə əsasən icazə verilən tədbirlər qeyri-tarif maneələri hesab olunmayacaqdır.

4. "Mallar" dedikdə, Harmonizə Edilmiş Əmtəə Təsviri və Kodlaşdırılması Sisteminə əsasən bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş əmtəələr və məhsullar başa düşülür.

5. "Preferensial rejim" dedikdə, malların hərəkətində tariflərin azaldılması və ya ləğvi və qeyri-tarif maneələrinin ləğvi yolu ilə Razılığa gələn Tərəf tərəfindən bu Saziş çərçivəsində verilmiş hər hansı güzəşt və ya üstünlük başa düşülür.

6. "İkitərəfli mühafizə tədbirləri" dedikdə, bu Sazişin 12-ci maddəsində əks olunmuş mühafizə tədbirləri başa düşülür.

7. "Qlobal mühafizə tədbirləri" dedikdə, Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə əsasən mənşəyindən asılı olmayaraq idxal olunan mallara tətbiq edilən mühafizə tədbirləri başa düşülür.

8. "Birgə Komitə" dedikdə, bu Sazişin 19-cu maddəsinə əsasən yaradılmış komitə başa düşülür.

9. "Keçid müddəti" dedikdə, bu Sazişin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonrakı 10 illik müddət başa düşülür.

MADDƏ 4
Ümumi prinsiplər

Bu Saziş Razılığa gələn Tərəflərin iqtisadi inkişaf səviyyəsi, xarici ticarətinin dinamikası və tarif siyasəti nəzərə alınmaqla, Razılığa gələn Tərəflərin bərabər fayda əldə etməsi üçün üstünlüklərin qarşılıqlılığı prinsipi çərçivəsində tətbiq olunacaqdır.

MADDƏ 5

Digər sazişlərlə tənzimlənən ticarət əlaqələri

Bu Sazişin heç bir müddəası Razılığa Gələn Tərəflərin digər ölkələrlə gömrük ittifaqlarını, sərbəst ticarət zonalarını, preferensial ticarət sazişlərini, çoxtərəfli ticarət sazişlərini və ya transsərhəd ticarət razılaşmalarını davam etdirməsini və ya yaratmasını əngəlləməyəcəkdir.

MADDƏ 6

Əhatə dairəsi

Bu Sazişin müddəaları bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş Razılığa gələn Tərəflərin əraziləri mənşəli mallara tətbiq olunacaqdır.

MADDƏ 7

Güzəştlərin mübadiləsi

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişin I-A Əlavəsində və I-B Əlavəsində qeyd olunmuş mallara münasibətdə bu Sazişin mənşə qaydalarına aid olan II Əlavəsinin müddəalarına uyğun olaraq bir-birinə güzəştlər verəcəklər.

2. Hər bir məhsul üzrə azaldılmanın tətbiq olunacağı baza tarif dərəcəsi bu Sazişin I-A Əlavəsində və I-B Əlavəsində qeyd olunmuşdur.

3. Əgər bu Sazişin qüvvəyə minməsindən əvvəl və sonra, bu Sazişin I-A Əlavəsində və I-B Əlavəsində mallar üzrə *erga omnes* əsasda hər hansı tarif azaldılması həyata keçirilərsə, belə azaldılmış tarif dərəcələri həmin azaldılmanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən bu maddənin 2-ci paraqrafında əks olunmuş baza tarif dərəcələrini əvəzləyəcəkdir;

4. Razılığa gələn Tərəflər, əgər başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, bu Saziş qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən bu Sazişin I-A Əlavəsin və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş mallara münasibətdə bütün qeyri-tarif maneələrini və malların hərəkətinə ekvivalent təsirə malik hər hansı tədbirləri ləğv edəcəklər;

5. Bu Saziş qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən Razılığa gələn Tərəflər arasında bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş mallarla ticarətdə hər hansı bir yeni qeyri-tarif maneələri və ya ekvivalent təsirə malik tədbirlər tətbiq edilməyəcəkdir;

6. Razılığa gələn Tərəflər para-tarif tədbirlərinin siyahılarını mübadilə edəcək və bu Sazişin qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən malların sərbəst hərəkətində mövcud olan para-tarif tədbirlərini ləğv edəcəklər.

7. Bu Sazişin qüvvəyə mindiyi andan etibarən bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş malların hərəkətində hər hansı bir yeni para-tariflər tətbiq olunmayacaqdır.

8. Bu Sazişin qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən Razılığa gələn Tərəflər arasında bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş mallarla ticarətdə hər hansı yeni tariflər və ya ekvivalent təsirə malik ödənişlər tətbiq edilməyəcəkdir;

9. Razılığa gələn Tərəflər Birgə Komitənin iclasları çərçivəsində məsləhətləşmələr vasitəsilə ikitərəfli ticarətlərinin daha da liberallaşdırılmasını nəzərdən keçirəcəklər.

MADDƏ 8
Ən əlverişli rejim

Razılığa gələn Tərəflər mallarla ticarətdə tətbiq olunan bütün qaydalarla, tənzimləmələrlə, prosedurlarla və formallıqlarla əlaqəli olaraq hər hansı digər ölkəyə verdiyi rejimdən daha az əlverişli olmayan rejimi bir birinə verəcəklər. Buna baxmayaraq, Razılığa gələn Tərəflər arasında xüsusi qarşılıqlı saziş olmadıqda, onların hər bir Razılığa gələn Tərəfin avtonom rejim, sərbəst ticarət sazişi, preferensial ticarət sazişi, regional ticarət sazişi, gömrük ittifaqı sazişi və ya çoxtərəfli ticarət sazişi çərçivəsində başqa bir ölkəyə verdiyi tarif kvotalarından və ya tarif güzəştlərindən faydalanmaq hüquqları olmayacaqdır.

MADDƏ 9
Milli rejim

Hər bir Razılığa gələn Tərəfin digər Razılığa gələn Tərəfə idxal olunan mallarına onların satışına, satışa təklif olunmasına, alınmasına, daşınmasına, paylanılmasına və ya istifadəsinə təsir edən qanunlar, tənzimləmələr və tələblər ilə əlaqədar olaraq yerli mənşəli oxşar məhsullardan daha az əlverişli olmayan rejim tətbiq olunacaqdır.

MADDƏ 10

Mənşə qaydaları

1. Razılığa gələn Tərəflər aralarındakı ticarətdə preferensial mənşə qaydalarını tətbiq etmək barədə razılığa gəldilər.

2. Bu Sazişin müddəaları ilə əhatə olunan mallar bu Sazişin II Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş mənşə qaydalarına uyğun olması şərtilə preferensial rejimdən istifadə edəcəklər.

3. Bu Sazişin II Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş mənşə qaydalarına dəyişikliklərin edilməsinə ehtiyac olduqda, Birgə Komitə zəruri prosedurları başladacaqdır.

MADDƏ 11

Antidempinq və kompensasiya tədbirləri

1. Dempinq və ya subsidiya səbəbindən yaranan zərərin qarşısının alınması məqsədilə, Razılığa gələn Tərəflər milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq antidempinq və kompensasiya tədbirlərinin tətbiqi hüququna malik olacaqlar.

2. Antidempinq və kompensasiya araşdırmasının başlanılmasından əvvəl idxalatçı Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumları ixracatçı Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumlarına ağlabatan müddət ərzində bildiriş təqdim edəcəklər.

3. Araşdırma başlandığı andan, idxalatçı Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumları daxil olmuş yazılı ərizənin konfidensial olmayan mətnini məlum ixracatçılara və ixracatçı Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumlarına təqdim edəcəkdir.

4. Araşdırmada istifadə olunan suallar kitabçasını almış maraqlı şəxslərə cavab üçün ən azı 30 günlük müddət veriləcəkdir. 30 günlük müddətin uzadılması ilə bağlı hər bir tələb diqqətə alınacaq və səbəbi göstərildiyi halda, mümkün olduğu təqdirdə belə uzatma veriləcəkdir.

5. İdxalatçı Razılığa gələn Tərəfin səlahiyyətli qurumları, yekun qərarın qəbul edilməsindən əvvəl, yekun tədbirlər tətbiq olunacaqsa, bu qərarın əsasını təşkil edən əsas faktlarla bağlı ixracatçı Razılığa gələn Tərəfi məlumatlandıracaqdır. Belə açıqlama Tərəflərin öz maraqlarını müdafiə etmələri üçün yetərli bir müddət ərzində ediləcəkdir.

MADDƏ 12

Mühafizə tədbirləri

1. Razılığa gələn Tərəflərin milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq tətbiq edilən mühafizə tədbirləri ilə əlaqədar hüquqlarına və öhdəliklərinə xələl gətirməməsi şərtilə, bu Saziş əsasında tarifin azaldılması və ya ləğvi nəticəsində Razılığa gələn Tərəf mənşəli mallar digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisinə mütləq şəkildə və ya yerli istehsalla müqayisədə artan miqdarda idxal edildikdə və oxşar və ya birbaşa rəqabətli malları istehsal edən yerli sənayeyə ciddi zərər vurduqda və ya ciddi zərər vurulma təhlükəsi yaratdıqda, idxalatçı Razılığa gələn Tərəf bu Sazişin 20-ci maddəsinə uyğun olaraq digər Razılığa gələn Tərəflə ilkin məsləhətləşmələr aparmaqla, ikitərəfli mühafizə tədbirləri tətbiq edə bilər.

2. İkitərəfli mühafizə tədbirlərini tətbiq etməzdən əvvəl, belə tədbiri tətbiq etmək niyyətində olan Razılığa gələn Tərəf hər iki Razılığa gələn Tərəflərə görə qəbul edilə bilən həllin tapılması məqsədilə vəziyyətin araşdırılması üçün tələb olunan bütün müvafiq informasiya ilə digər Razılığa gələn Tərəfi təmin edəcəkdir. Belə həllin tapılması məqsədilə Razılığa gələn Tərəflər dərhal məsləhətləşmələr aparacaqlar. Məsləhətləşmələr nəticəsində Razılığa gələn Tərəflər 30 gün ərzində razılığa gələ bilmədikdə, şikayət edən Razılığa gələn Tərəf araşdırma prosesini başlada bilər.

3. Tərəf yalnız səlahiyyətli qurumlar tərəfindən həyata keçirilən araşdırma nəticəsində ikitərəfli mühafizə tədbirləri tətbiq edəcəkdir.

4. Bu Sazişin müddəaları çərçivəsində artan idxalın yerli sənayeyə ciddi zərər vurub-vurmadığını və ya ciddi zərər vurulma təhlükəsi yaradıb-yaratmadığını müəyyənləşdirmək məqsədilə aparılan araşdırmada səlahiyyətli qurumlar, xüsusilə baxılan məhsulun idxalındakı mütləq və nisbi artım dərəcəsi və miqdarı, artan idxalın malik olduğu ölkədaxili bazar payı, satışın, istehsalın, məhsuldarlığın, istehsal imkanlarından istifadənin, gəlirlərin və xərclərin və məşğulluğun səviyyəsindəki dəyişikliklər olmaqla, həmin sənaye sahəsinin vəziyyəti ilə əlaqəli obyektiv və ölçülə bilən təbiətə malik bütün əlaqəli faktorları diqqətə alacaqlar.

5. Bu maddənin 4-cü paraqrafında qeyd olunan müəyyənetmə, baxılan məhsulun artan idxalı ilə ciddi zərər və ya ciddi zərər vurulma təhlükəsi arasında səbəbli əlaqənin mövcudluğu obyektiv sübutlar əsasında araşdırma ilə sübut olunmayanadək, edilməyəcəkdir. Artan idxal ilə eyni zamanda digər faktorlar da yerli sənayeyə zərər vurduqda, belə zərər artan idxalla əlaqələndirilə bilməz.

6. Səlahiyyətli qurumlar, araşdırılan hadisənin detallı bir şəkildə təhlilini, habelə araşdırılan faktorların uyğunluğunun sübutunu dərhal dərc edəcəklər.

7. Hər bir Tərəf səlahiyyətli qurumlarının belə araşdırmanı onun başlanılması tarixindən etibarən 1 il ərzində yekunlaşdırılmasını təmin edəcəkdir.

8. Heç bir Tərəf ikitərəfli mühafizə tədbirini:

(a) ciddi zərərin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması və uyğunlaşmanın asanlaşdırılması üçün zəruri olan dərəcə və müddət xaricində tətbiq etməyəcəkdir;

(b) iki ildən çox olan müddət ərzində tədbiri tətbiq edən Tərəfin səlahiyyətli qurumlarının bu maddə ilə müəyyən edilən prosedurlara uyğun olaraq tədbirin ciddi zərərin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması və uyğunlaşmanın asanlaşdırılması üçün zəruri olma halının davam etdiyi və sənayenin uyğunlaşmaqda olduğuna sübutların olduğunu müəyyən etdiyi halda müddətin 1 ilədək, ikitərəfli mühafizə tədbirinin tətbiqinin ilkin tətbiq müddəti və hər hansı uzatma da daxil olmaqla, ümumi müddətinin üç ildən artıq olmaması şərtilə uzadıla bilməsi halı istisna olmaqla, tətbiq etməyəcəkdir; və ya

(c) keçid müddəti bitdikdən sonra tətbiq etməyəcəkdir.

9. İdxalatçı Razılığa gələn Tərəf aşağıdakıları nəzərdə tutan ikitərəfli mühafizə tədbirlərini tətbiq edə bilər:

(a) bu Saziş əsasında əlaqəli mala verilən tarif dərəcəsində azalmanı dayandırır; və ya

(b) mal üzərində tarif dərəcəsini aşağıdakılardan az olanını keçməyəcək səviyyəyə artırır:

(i) mala tətbiq olunan gömrük rüsumunun tədbirin tətbiq olunması zaman qüvvədə olan dərəcəsi; və ya

(ii) bu Sazişin I-A Əlavəsi və I-B Əlavəsi ilə müəyyən olunmuş baza tarif dərəcəsi.

10. Tərəf ikitərəfli mühafizə tədbirinin tətbiqini ləğv etdiyi halda, gömrük rüsumunun dərəcəsini tədbirin tətbiq olunmaması halında bu Sazişin I-A Əlavəsinə və I-B Əlavəsinə əsasən qüvvədə olacaq dərəcə təşkil edəcəkdir.

11. Tərəf ikitərəfli mühafizə tədbirini yalnız bu Saziş qüvvəyə mindiyi tarixdən bir il keçdikdən sonra tətbiq edə bilər. Heç bir Tərəf eyni mala münasibətdə ikitərəfli mühafizə tədbirini bir dəfədən çox tətbiq etməyəcəkdir.

12. İkitərəfli mühafizə tədbirinin gözlənilən tətbiq müddəti bir ildən artıq olduğu halda, tətbiq edən Tərəf müntəzəm intervallarla tədbiri liberallaşdıracaqdır.

13. Razılığa gələn Tərəflər qlobal mühafizə tədbirləri tətbiq etmək hüququnu özündə saxlayır və bu maddənin heç bir müddəası qlobal mühafizə tədbirlərinin tətbiqini əngəlləməyəcəkdir.

14. Heç bir Tərəf eyni mala münasibətdə eyni zamanda aşağıdakıları tətbiq etməyəcəkdir:

(a) 12.1-ci maddəyə uyğun olaraq ikitərəfli mühafizə tədbirini; və

(b) qlobal mühafizə tədbirini.

MADDƏ 13

Standartlar, texniki tənzimləmələr, sanitar və fitosanitar tədbirlər

1. Razılığa gələn Tərəflər texniki tənzimləmələri, uyğunluğun qiymətləndirilməsi prosedurlarını və standartları qarşılıqlı ticarətə maneələr yaratmaq və ya yerli istehsalı qorumaq məqsədilə hazırlamayacaq, qəbul etməyəcək və ya tətbiq etməyəcəklər.

2. Razılığa gələn Tərəflər aşağıdakıları təmin edəcəklər:

a. sanitar və fitosanitar tədbirlər elmi prinsiplərə əsaslanaraq *yalnız* insan, heyvan və ya bitki həyat və ya sağlamlığını qorumaq üçün zəruri olan hədlərdə tətbiq olunur və müvafiq elmi məlumatların və regional şərtlərin mövcudluğu nəzərə alınaraq, kifayət qədər sübut olmadan davam etdirilmir,

b. standartlar və texniki tənzimləmələr qarşılıqlı ticarətə lüzumsuz maneələr yaratmaq məqsədi və ya təsiri ilə hazırlanmır, qəbul edilmir və ya tətbiq edilmir. Bu məqsədlə yerinə yetirməmənin yarada biləcəyi risk nəzərə alınmaqla, texniki tənzimləmələr qanuni məqsədin təmin edilməsi üçün zəruri olandan daha ticarəti məhdudlaşdırıcı olmayacaqdır. Belə qanuni məqsədlərə, digərləri ilə yanaşı, aiddir: bu Sazişin 16-cı və 17-ci maddələrində təsvir olunanlar, aldadıcı təcrübənin qarşısının alınması, ətraf mühitin mühafizəsi. Belə risklərin qiymətləndirilməsi zamanı, digərləri ilə yanaşı, qiymətləndirmənin müvafiq elementlərinə aid olacaqdır: mövcud elmi və texniki məlumatlar, əlaqəli emal texnologiyası və ya məhsulların nəzərdə tutulan son istifadələri.

MADDƏ 14

Ödəmə balansının çətinlikləri

Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı biri ödəmə balansının ciddi çətinlikləri və ya belə çətinlik təhlükəsi ilə üzləşdikdə, həmin Razılığa gələn Tərəf Beynəlxalq Valyuta Fondu haqqında Sazişin VIII və XIV maddələrində qeyd olunmuş şərtlərə uyğun olaraq, məhdud müddətdə qüvvədə qalacaqdır və ödəmə balansı vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün zəruri olandan kənara çıxmayan məhdudlaşdırıcı tədbirlər tətbiq edə bilər. Həmin Razılığa gələn Tərəf digər Razılığa gələn Tərəfi tədbirlərin qüvvəyə minməsi ilə bağlı dərhal məlumatlandıracaq və mümkün ən qısa müddətdə digər Razılığa gələn Tərəfə tədbirlərin ləğvi qrafikini təqdim edəcəkdir.

MADDƏ 15

Təkrar ixrac və ciddi çatışmazlıq müddəası

1. Bir Razılığa gələn Tərəf bir ölkədən malın idxalına və ya bir ölkəyə malın ixracına qadağa və ya məhdudiyyət tətbiq etdikdə və ya davam etdirdikdə, bu Sazişin heç bir müddəası həmin Razılığa gələn Tərəfi aşağıdakıları həyata keçirməkdə əngəlləyəcək kimi şərh edilməyəcəkdir:

a) digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisindən həmin digər ölkənin belə malının idxalını məhdudlaşdırmaq və ya qadağan etmək; və ya

b) belə malın digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisinə ixracı şərti kimi, malın digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisində istehlak edilmədən Razılığa gələn Tərəf olmayana birbaşa və ya dolayı olaraq təkrar ixrac edilməməsinin tələb edilməsi.

2. Bundan əlavə, bu Sazişin heç bir müddəası ixracatçı Razılığa gələn Tərəf üçün vacib olan məhsulun ciddi çatışmazlığının və ya ciddi çatışmazlıq təhlükəsinin ləğv edilməsi və ya qarşısının alınması üçün zəruri olan ticarəti məhdudlaşdırıcı hər hansı tədbirin saxlanılmasını və ya qəbulunu qadağan etməyəcəkdir. Tədbirlər ayrı-seçkilik etmədən tətbiq olunacaq və onların saxlanılmasını əsaslandıran şərtlər aradan qalxdıqda ləğv ediləcəkdir. Razılığa gələn Tərəflər bu maddəyə uyğun olaraq tədbirlər tətbiq etdikdə, dərhal bir-birini xəbərdar edəcəklər.

MADDƏ 16
Ümumi istisnalar

Razılığa gələn Tərəflər arasında ticarətdə süni və ya əsaslandırılmamış ayrı-seçkilik və ya gizli məhdudiyyət yaradacaq şəkildə tətbiq edilməmək şərtilə, bu Sazişin heç bir müddəası ictimai əxlaq, dini dəyərlər, milli təhlükəsizlik, insan, heyvan və bitki həyat və sağlamlığının qorunması, bədii, tarixi və ya arxeoloji dəyərə malik milli xəzinələrin qorunması, tükənən təbii ehtiyatların və genetik ehtiyatların qorunması, qızıl və ya gümüşə aid olan tənzimləmələr, hökumət stabilləşdirmə planı çərçivəsində qiyməti dünya qiymətlərindən aşağı saxlanılan bu məhsulların ixracına aid olan tənzimləmələr səbəbləri ilə əsaslandırılmış idxal, ixrac və tranzit daşınan mallar üzərindəki qadağaları və ya məhdudiyyətləri əngəlləməyəcəkdir.

MADDƏ 17
Təhlükəsizlik istisnaları

Bu Sazişin heç bir müddəası Razılığa gələn Tərəfin aşağıdakı təhlükəsizlik məqsədləri üçün zəruri hesab etdiyi hər hansı tədbiri tətbiq etməsinin qarşısını almayacaqdır:

a. vacib təhlükəsizlik maraqlarının əleyhinə olan konfidensial məlumatların açıqlanmasının qarşısının alınması;

b. vacib təhlükəsizlik maraqlarının qorunması və ya aşağıdakılarla əlaqəli beynəlxalq öhdəliklərin və ya milli siyasətin həyata keçirilməsi:

i. xüsusi olaraq hərbi məqsədli olmayan məhsullara münasibətdə rəqabət şərtlərinə zərər vurmaması şərtilə, silah, döyüş sursatı və müharibə vasitələrinin ticarətinə və hərbi təşkilatın təchiz edilməsi məqsədilə birbaşa və ya dolayı olaraq həyata keçirilən digər mallarla, materiallarla və xidmətlərlə ticarətinə aid olan; və ya

ii. bioloji, kimyəvi və nüvə silahlarının və ya digər nüvə partlayıcı qurğularının yayılmasının qarşısının alınmasına aid olan; və ya

iii. müharibə zamanı və ya digər ciddi beynəlxalq gərginlik zamanı qəbul olunan.

MADDƏ 18

Məlumat mübadiləsi

1. Digər Razılığa gələn Tərəfin müraciəti ilə hər bir Razılığa gələn Tərəf 30 gün ərzində bu Sazişin fəaliyyətinə təsir edə biləcək mövcud və ya təklif olunan tədbirə aid olan məlumatları təqdim edəcək və ya digər Razılığa gələn Tərəfin hər hansı bir sualına cavab verəcəkdir.

2. Hər bir Razılığa gələn Tərəf bu Sazişin əhatə etdiyi hər hansı bir ticarət məsələsinə aid olan qanun və tənzimləmələrin dərcini və ya ictimaiyyətə açıqlanmasını təmin edəcəkdir.

MADDƏ 19

Birgə Komitə

1. Hər Razılığa gələn Tərəfin nümayəndələrindən ibarət Birgə Komitə təsis *edilmişdir*. Birgə Komitə bu Sazişin tətbiq edilməsindən əldə olunan irəliləyişin nəzərdən keçirilməsi üçün ildə ən azı bir dəfə görüşəcəkdir. Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı biri digər Razılığa gələn Tərəfə bildiriş verməklə, növbədənkənar görüş keçirilməsini tələb edə bilər.

2. Birgə Komitə bu Sazişin müddəalarına uyğun olaraq ona verilən funksiyalardan hər hansı birini həyata keçirə bilər. Razılığa gələn Tərəflərdən birinin tələbi və digər Razılığa gələn Tərəfin təsdiqi əsasında Birgə Komitə bu Sazişin icrasına təsir göstərən digər hər hansı bir məsələni də araşdıra bilər. Birgə Komitə, həm də bu Sazişə aid olan məsələlərə dair tövsiyələr verə bilər.

3. Birgə Komitə fəaliyyəti ilə əlaqədar prosedur qaydalarını ilk iclasında müəyyənləşdirəcəkdir.

4. Birgə Komitə zəruri hesab etdiyi təqdirdə, hər hansı digər alt komitələr və ya işçi qrupları da yarada bilər.

MADDƏ 20

Məsləhətləşmələr və mübahisələrin həlli

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf bu Sazişin fəaliyyətinə təsir edəcək hər hansı bir məsələ ilə əlaqədar məsləhətləşmə tələblərinə müsbət yanaşacaq və məsləhətləşmələr üçün adekvat imkan yaradacaqdır.

2. Birgə Komitə yuxarıdakı 1-ci *paraqrafa* uyğun olaraq aparılan məsləhətləşmələr yolu ilə qənaətbəxş nəticənin əldə edilməsi mümkün olmayan

məsələnin nəzərdən keçirilməsi üçün, Razılığa gələn Tərəflərdən birinin tələbinin alındığı tarixdən sonrakı 30 gün ərzində toplanacaqdır.

3. Bu Sazişin şərhindən və (və ya) tətbiqindən yaranan istənilən mübahisə dostcasına ikitərəfli məsləhətləşmələr vasitəsilə həll olunacaqdır.

4. Razılığa gələn Tərəflər mübahisəni araşdırmaq və həll etmək üçün Birgə Komitəyə bütün köməkliyi göstərəcəklər.

5. Razılığa gələn Tərəflər Birgə Komitənin qərarlarının icrası üçün zəruri olan tədbirləri görəcəklər. Bir Razılığa gələn Tərəf qərarları icra etmədikdə, digər Razılığa gələn Tərəf ekvivalent preferensial rejimi geri çəkmək hüququna malik olacaqdır.

MADDƏ 21
Öhdəliklərin yerinə yetirilməsi

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişin məqsədlərinə nail olunmasının və bu Sazişdən irəli gələn öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görəcəklər.

2. Əgər Razılığa gələn Tərəflərdən biri digər Razılığa gələn Tərəfin bu Sazişdən irəli gələn öhdəliyini yerinə yetirmədiyi qənaətinə gələrsə, sözügedən Razılığa gələn Tərəf ilk növbədə bu Sazişin 20-ci maddəsində qeyd olunan prosedurlara müraciət edəcəkdir.

3. Əgər məsləhətləşmələr üçün tələbin alındığı tarixdən sonrakı 30 gün ərzində məsləhətləşmə aparılmazsa və ya Birgə Komitə belə tələbin alındığı tarixdən sonrakı 90 gün ərzində mübahisəni həll edə bilməzsə, Tərəf ekvivalent preferensial rejimi geri çəkmək hüququna malik olacaqdır.

MADDƏ 22
Dəyişikliklər

Bu Sazişə Razılığa gələn Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə bu Sazişin ayrılmaz tərkib hissəsi olan ayrıca protokollarla əlavə və dəyişikliklər edilə bilər. Bu dəyişikliklər bu Sazişin 24-cü maddəsinə uyğun olaraq qüvvəyə minəcəkdir.

MADDƏ 23
Qüvvədəolma müddəti və ləğvetmə

1. Bu Saziş müddətsiz olaraq bağlanılmışdır.

2. Bu Saziş bir Razılığa gələn Tərəfin diplomatik kanallar vasitəsilə onu ləğv etmək barədə niyyətini bildirənədək etibarlıdır. Bu halda, bu Saziş digər Razılığa gələn Tərəfin ləğvetmə bildirişini aldığı tarixdən sonrakı yeddinci ayın ilk günü qüvvəsini itirəcəkdir.

MADDƏ 24

Qüvvəyəminmə

Bu Saziş hər bir Razılığa gələn Tərəfin həmin Sazişin qüvvəyə minməsi üçün milli qanunvericiliyində tələb olunan bütün prosedurların başa çatdırıldığını təsdiq edən sonuncu diplomatik bildirişin alınmasından sonrakı ikinci ayın ilk günü qüvvəyə minəcəkdir.

Bunun təsdiqi olaraq, Hökumətləri tərəfindən lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Sazişi imzaladılar.

Bu Saziş, Bakı şəhərində 25 fevral 2020-ci il tarixində, bütün mətnləri bərabər autentik olan, hər biri türk, Azərbaycan və ingilis dillərində olmaqla iki orijinal nüsxədə imzalanmışdır. Bu Sazişin müddəalarının şərhində fərqlilik olduğu təqdirdə, ingilis dilindəki mətn əsas götürüləcəkdir.

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ ADINDAN	**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ ADINDAN**
Ruhsar PEKCAN	**Mikayıl CABBAROV**
Ticarət naziri	**İqtisadiyyat naziri**

ƏLAVƏLƏR

- **ƏLAVƏ I: MAL SİYAHILARI**

  - **ƏLAVƏ I-A: Türkiyə Respublikası tərəfindən preferensial ticarət rejiminin tətbiq olunduğu Azərbaycan Respublikası mənşəli malların siyahısı, baza tarif dərəcələri, tarifin azaldılması dərəcələri və illik tarif kvotasının miqdarı**

Sıra №-si	HS 2017	Məhsulun adı	Baza tarif dərəcəsi	Tarifin azaldılması dərəcəsi	İllik tarif kvotası
1.	0406 90 990 0 11	Chester, Parmesan, Dutch və oxşar pendirlər	45%	100%	100 ton
	0406 90 990 0 12	saçaq pendir	140%		
	0406 90 990 0 19	digər	140%		
2.	0806 10 100 0	süfrə növləri	54,9%	100%	3500 ton
3.	0808 10 800 0	digərləri	60,3%	100%	3000 ton
4.	0809 40	gavalılar və göyəm:	55,8%	100%	3000 ton
5.	0810 70 000 0	xurma	50%	100%	30000 ton
6.	0902 30 000 0	ilkin qablaşdırılmalarda netto çəkisi 3 kq-dan çox olmayan qara çay (fermentləşdirilmiş) və ya qismən fermentləşdirilmiş çay	145%	100%	300 ton
7.	1512 19 900 0	digərləri	67,5%	100%	5000 ton
8.	1516 20 980 0	digərləri	46,8%	100%	2500 ton
9.	1701 99 100 0	ağ şəkər	135%	100%	5000 ton
10.	1806 90 190 0	digərləri	8,3%+T1	100%	1250 ton
11.	2001 10 000 0	xiyar və kornişon	39%	100%	500 ton
12.	2002 90 990 0	ilkin qablaşdırılmalarda netto çəkisi 1 kq-dan çox olmayan	135,9%	100%	750 ton
13.	2007 99 970 0 13	diabet xəstələri üçün	0%	100%	3000 ton
	2007 99 970 0 14	fındıq püresi	58,5%		
	2007 99 970 0 15	alma püresi (kompotlar daxil olmaqla)	58,5%		
	2007 99 970 0 16	ərik püresi	58,5%		
	2007 99 970 0 17	gavalı püresi	58,5%		
	2007 99 970 0 18	digər	58,5%		
14.	2009 79 190 0	digər	58,5%	100%	2000 ton
15.	2204 21 960 0	digərləri	70%	100%	900000 litr

- **ƏLAVƏ I-B: Azərbaycan Respublikası tərəfindən preferensial ticarət rejiminin tətbiq olunduğu Türkiyə Respublikası mənşəli malların siyahısı, baza tarif dərəcələri, tarifin azaldılması dərəcələri və illik tarif kvotasının miqdarı**

Sıra №-si	HS 2017	Məhsulun adı	Baza tarif dərəcəsi	Tarifin azaldılması dərəcəsi	İllik tarif kvotası
1.	0406 30 310 0	48 kütlə %-dən çox olmayan	15 %	100%	150 ton
2.	1206 00 990 0	digərləri	5 %	100%	5000 ton
3.	1517 90 990 0	digərləri	15 %	100%	5000 ton
4.	1704 10 100 0	tərkibində saxarozanın miqdarı 60 kütlə %-dən az olan (saxaroza kimi ifadə edilən invert şəkəri də daxil olmaqla)	15 %	100%	400 ton
5.	1704 90 710 0	içlikli və ya içliksiz şəkərləmə karameli	15 %	100%	1500 ton
6.	1704 90 750 0	toffi, digər karamel və analoji şirniyyat	15 %	100%	4000 ton
7.	1704 90 810 0	preslənmiş həblər	15 %	100%	200 ton
8.	1806 20 800 0	şokolad minası	15%	100%	500 ton
9.	1806 31 000 0	içlikli	15 %	100%	1300 ton
10.	1806 32 100 0	taxıl dəni, barlar və ya qoz-fındıq əlavə edilmiş	15 %	100%	500 ton
11.	1806 90 500 0	tərkibində kakao olan şəkəri əvəz edən məhsullardan hazırlanmış, şəkərdən qənnadı məmulatları və onların əvəzediciləri	15 %	100%	1500 ton
12.	1901 90 990 0	digərləri	15 %	100%	1500 ton
13.	1902 30 100 0	qurudulmuş	15 %	100%	1000 ton
14.	1905 32 990 0	digərləri	15%	100%	1000 ton
15.	2002 90 390 0	ilkin qablaşdırılmalarda netto çəkisi 1 kq-dan çox olmayan	15%	100%	750 ton

ƏLAVƏ II

MALLARIN PREFERENSİAL MƏNŞƏ QAYDALARI VƏ İNZİBATİ ƏMƏKDAŞLIQ METODLARI HAQQINDA QAYDALAR

MÜNDƏRİCAT

FƏSİL I	**ÜMUMİ MÜDDƏALAR**
- Maddə 1	Əhatə dairəsi
- Maddə 2	Anlayışlar
FƏSİL II	**MALLARIN MƏNŞƏYİNİN TƏYİN EDİLMƏSİ**
- Maddə 3	Ümumi tələblər
- Maddə 4	Tamamilə istehsal edilmiş və ya əldə edilmiş mallar
- Maddə 5	Kifayət qədər işlənmiş və ya emal olunmuş mallar
- Maddə 6	Kifayət etməyən işləmə və ya emal
- Maddə 7	Mənşənin kumulyasiya prinsipi
- Maddə 8	Təsnifat vahidi
- Maddə 9	Aksessuarlar, ehtiyat hissələri və alətlər
- Maddə 10	Dəstlər
- Maddə 11	Neytral elementlər
FƏSİL III	**ƏRAZİ TƏLƏBLƏRİ**
- Maddə 12	Birbaşa daşınma
FƏSİL IV	**MƏNŞƏNİN SÜBUTU**
- Maddə 13	Ümumi tələblər
- Maddə 14	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsi proseduru
- Maddə 15	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın təqdim edilməsinə dair tələblər
- Maddə 16	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın sonradan verilməsi
- Maddə 17	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın dublikatının verilməsi
- Maddə 18	Daha əvvəl hazırlanmış və ya verilmiş mənşənin sübutu əsasında "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsi
- Maddə 19	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın etibarlılıq müddəti
- Maddə 20	Malların mənşəyini təsdiq edən sənədlər
- Maddə 21	"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın və malların mənşəyini təsdiq edən sənədlərin saxlanılması
- Maddə 22	Uyğunsuzluqlar və texniki səhvlər
FƏSİL V	**İNZİBATİ ƏMƏKDAŞLIQ TƏDBİRLƏRİ**
- Maddə 23	Qarşılıqlı yardım
- Maddə 24	Mənşə sübutlarının yoxlanılması
- Maddə 25	Mübahisələrin həlli
- Maddə 26	Cərimələr
- Maddə 27	Sərbəst zonalar
FƏSİL VI	**YEKUN MÜDDƏALAR**

- Maddə 28 Gömrük və mənşə məsələləri üzrə Alt-Komitə
- Maddə 29 Qoşma
- Maddə 30 Tranzitdə və saxlancda olan mallar
- Maddə 31 Dəyişikliklər
QOŞMA: "TR-AZ MƏNŞƏ SERTİFİKATI" FORMASININ NÜMUNƏSİ

FƏSİL I
ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1
Əhatə dairəsi

Əlavə II Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası (bundan sonra - müvafiq olaraq Türkiyə və Azərbaycan və ya Razılığa gələn Tərəflər) arasındakı Preferensial Ticarət Sazişi (bundan sonra - "Saziş" adlandırılacaq) üzrə preferensial güzəştlər üçün uyğun olan malların mənşəyinin təyin edilməsi məqsədilə tətbiq edilir.

Maddə 2
Anlayışlar

Bu Əlavənin məqsədləri üçün:

(a) "fəsillər" və "başlıqlar" Malların Təsviri və Kodlaşdırılmasının Harmonikləşdirilmiş Sistemini (bundan sonra - HS) təşkil edən nomenklaturada istifadə olunan fəsillər və başlıqları (dördrəqəmli kodları) bildirir;

(b) "təsnifat" məhsul və ya materialın müəyyən başlıq altında təsnifatını nəzərdə tutur;

(c) "gömrük dəyəri" idxal edilən malların sövdələşmə qiymətini, yəni ixrac məqsədilə idxal edilən ölkəyə satılan zaman mallar üçün digər yığıla bilən ödənişlər və tənzimləmələr də daxil olmaqla, faktiki ödənilmiş və ya ödənilməli olan qiyməti bildirir. Gömrük dəyəri sövdələşmə qiyməti əsasında müəyyən edilə bilmədiyi hallarda, aşağıdakı üsullardan birindən istifadə olunmaqla müəyyən ediləcəkdir:

i. eyni malların sövdələşmə qiyməti;
ii. eynicinsli malların sövdələşmə qiyməti;
iii. dəyərin çıxılması üsulu;
iv. dəyərin toplanması üsulu;
v. ehtiyat üsul;

(d) "mallar" dedikdə, həm materiallar, həm də məhsullar nəzərdə tutulur;

(e) "istehsal" həm sənaye, həm də kənd təsərrüfatı məhsulları üzərində yığılma və ya xüsusi əməliyyatlar daxil olmaqla, hər hansı kifayət qədər işləməni və ya emalı nəzərdə tutur;

(f) "material" məhsulun istehsalında istifadə olunan hər hansı inqrediyent, xammal, komponent və ya hissə və s. bildirir;

(g) "məhsul" istehsal edilən məhsul mənasını verir, sonradan başqa istehsal əməliyyatında istifadə olunmaq üçün nəzərdə tutulduğu halda belə;

(h) "ərazilər" ərazi suları da daxil olmaqla, Razılığa gələn Tərəflərin ərazilərini nəzərdə tutur;

(i) "materialların dəyəri" istifadə olunmuş qeyri-preferensial mənşəli materialların idxalı zamanı olan gömrük dəyəri və ya bu dəyər bilinmədikdə, yaxud müəyyən edilə bilmədikdə, Razılığa gələn Tərəfin ərazisində qeyri-preferensial mənşəli materiallar üçün ödənilən ilk müəyyən oluna bilən qiyməti bildirir;

(j) "əlavə dəyər" franko-zavod qiymətindən malı təşkil edən və mənşə ölkəsi digər Razılığa gələn Tərəf olan materialların hər birinin gömrük dəyəri və ya gömrük dəyəri bilinmədikdə, yaxud müəyyən edilə bilmədikdə, Razılığa gələn Tərəfin ərazisində materiallar üçün ödənilən ilk müəyyən oluna bilən qiymət çıxılmaqla alınan qiyməti bildirir;

(k) "franko-zavod qiyməti" malın sonuncu işlənmə və ya emala məruz qaldığı Razılığa gələn Tərəfin ərazisində məhsul üçün franko-zavod şərtilə istehsalçıya ödənilən qiyməti nəzərdə tutur, bu şərtlə ki, qiymət əldə edilmiş məhsul ixrac edildiyi zaman geri ödənilən və ya geri ödənilə bilən hər hansı daxili vergilər istisna olmaqla, istifadə edilmiş bütün materialların dəyərini ehtiva etsin;

(l) "gömrük orqanları" Türkiyənin Ticarət Nazirliyini və Azərbaycanın Dövlət Gömrük Komitəsini ifadə edir;

(m) "mal partiyası" eyni vaxtda bir ixracatçı tərəfindən bir yükalana göndərilən və ya ixracatçıdan yükalana göndərilən yükü əhatə edən nəqliyyat sənədləri ilə əhatə olunan və ya belə sənəd olmadıqda, bir hesab faktura ilə əhatə olunan məhsulları bildirir;

(n) "rezident" Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə əsasən yaşayış, daimi nümayəndəlik, idarəetmə, qeydiyyat və yaradılma yerinə və ya istənilən digər analoji xarakteristikalara əsasən vergiyə cəlb olunan, istənilən fiziki və hüquqi şəxslər, müəssisələr və ya təşkilatları bildirir;

(o) "ixracatçı" bir Razılığa gələn Tərəfin digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisinə malları ixrac edən, malların mənşə ölkəsini sübut edə bilən və buna görə məsuliyyət daşıyan rezidentidir;

(p) "idxalatçı" bir Razılığa gələn Tərəfin digər Razılığa gələn Tərəfdən malı alan rezidentidir;

(q) "səlahiyyətli orqan" Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə əsasən "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı vermək səlahiyyətinə malik olan orqanı bildirir.

FƏSİL II
MALLARIN MƏNŞƏYİNİN TƏYİN EDİLMƏSİ

Maddə 3
Ümumi tələblər

Bir Razılığa gələn Tərəfin ərazisinə digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisindən idxal edilmiş, 12-ci maddədə nəzərdə tutulduğu kimi birbaşa göndərilmiş, bu Saziş ilə əhatə olunan mallar aşağıdakı şərtlərdən hər hansı biri üzrə mənşə tələbinə cavab verdiyi təqdirdə, preferensial güzəştlərdən yararlanacaqlar:

(a) Razılığa gələn Tərəfdə tam istehsal edilmiş və ya əldə edilmiş və 4-cü maddənin tələblərinə cavab verən mallar; və ya

(b) bir Razılığa gələn Tərəfdə əldə edilmiş, lakin tərkibinə orada tam əldə edilməmiş materiallar daxil olan mallar, bu şərtlə ki, belə materiallar 5-ci maddəyə uyğun olaraq həmin Razılığa gələn Tərəfdə kifayət qədər işləməyə və ya emala məruz qalmış olsun.

Maddə 4
Tamamilə istehsal edilmiş və ya əldə edilmiş mallar

1. 3-cü maddənin (a) bəndinin mənası baxımından, aşağıdakılar ixrac edən Tərəfin ərazisində tamamilə istehsal edilmiş və ya əldə olunmuş sayılır:
   (a) onun torpağından, sularından və ya dəniz dibindən çıxarılmış xammal və ya mineral məhsullar;
   (b) meşəçilik məhsulları da daxil olmaqla, onun ərazisində becərilmiş, yığılmış və ya toplanmış kənd təsərrüfatı məhsulları;
   (c) orada doğulmuş və bəslənilmiş diri heyvanlar;
   (d) orada doğulmuş və bəslənilmiş heyvanlardan əldə olunan məhsullar;
   (e) orada həyata keçirilən ovçuluq, balıqçılıq və dəniz vətəgəsi fəaliyyətləri ilə əldə olunan məhsullar;
   (f) Razılığa gələn Tərəflərin ərazi sularından kənardakı dənizdən onların gəmiləri tərəfindən əldə olunan dəniz balıqçılığı məhsulları və digər dənizçilik məhsulları;
   (g) yalnız yuxarıda (e) və (f) yarımbəndlərində nəzərdə tutulan məhsullardan onun emal gəmilərinin bortunda emal edilən və (və ya) əldə olunan məhsullar;
   (h) orada istifadə olunmuş və yalnız xammala təkrar emal edilmək üçün yararlı olan məmulatlar;
   (i) orada həyata keçirilən istehsalat əməliyyatları nəticəsində əldə olunan tullantılar və qırıntılar;
   (j) yalnız yuxarıda (a) - (i) yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş məhsullardan orada istehsal edilən mallar.
2. 1-ci bəndin (f) və (g) yarımbəndlərindəki "onların gəmiləri" və "onların emal gəmiləri" terminləri yalnız aşağıdakı gəmilərə və emal gəmilərinə şamil edilir:

a) Razılığa gələn Tərəfin ərazisində qeydiyyata alınan və ya registrə daxil edilən;

b) Razılığa gələn Tərəfin bayrağı altında üzən;

c) ən azı 60 faiz hissəsi Razılığa gələn Tərəfin vətəndaşlarına və ya baş ofisi Razılığa gələn Tərəfin ərazisində olan və meneceri, yaxud menecerləri, Direktorlar Şurasının və ya Müşahidə Şurasının Sədri və bu şuraların üzvlərinin əksəriyyəti Razılığa gələn Tərəfin vətəndaşları olan və əlavə olaraq ortaqlıqlar və məhdud məsuliyyətli şirkətlər olduğu halda, kapitalının ən azından yarısına Razılığa gələn Tərəflərin və ya Razılığa gələn Tərəflərin dövlət qurumlarının və ya vətəndaşlarının sahib olduğu şirkətə məxsus olan.

Maddə 5

Kifayət qədər işlənmiş və ya emal olunmuş mallar

1. 3-cü maddənin (b) yarımbəndində nəzərdə tutulan mənada, bir Razılığa gələn Tərəfdə əldə olunmuş məhsulların istehsalında istifadə edilmiş üçüncü ölkə mənşəli materialların dəyəri, hazır məhsulun franko zavod qiymətinin 45%-dən artıq olmadıqda, həmin materiallar kifayət qədər işlənmiş və ya emal olunmuş hesab edilir.
2. 1-ci bənd 6-cı maddənin müddəalarına müvafiq olaraq tətbiq edilir.

Maddə 6

Kifayət etməyən işləmə və ya emal

1. Aşağıdakı əməliyyatlardan və ya proseslərdən hər hansı biri və ya iki və ya daha çoxunun kombinasiyası özlüyündə kifayət qədər işləmə və ya emal prosesini təşkil etmir:
   (a) qablaşdırma;
   (b) sadə qarışdırma;
   (c) butulkalara, bankalara, flakonlara, torbalara, yeşiklərə, qutulara yerləşdirmə, kartlara və lövhələrə bərkitmə və qablaşdırmaya dair digər sadə əməliyyatlar;
   (d) nişanlama, məhsulların və ya onların qablaşdırmasının üzərinə markaların, nişanların, loqotiplərin və digər oxşar fərqləndirici işarələrin vurulması və çap edilməsi;
   (e) hissələrə ayırma;
   (f) çeşidləmə və ya təsnifləndirmə;
   (g) markalama;
   (h) dəstlərə qoyulma;
   (i) sadə yığılma[1];

1 Sadə yığılma xüsusi hazırlanmış maşınları və ya cihazları və ya avadanlıqları və müvafiq hazırlığı tələb etməyən fəaliyyəti nəzərdə tutur.

(j) daşınma və ya saxlanma zamanı malın yaxşı vəziyyətdə qalmasının təmin edilməsinə dair qoruma əməliyyatları;
(k) qablaşdırmanın sökülməsi və yığılması;
(l) yuma, təmizləmə; tozun, oksidin, yağın, boya və ya digər maddələrlə örtmənin silinməsi;
(m) tekstilin hamarlanması və ya preslənməsi;
(n) sadə boyama və ya pardaqlama əməliyyatları;
(o) dənli bitkilərin və düyünün qabıqdan çıxarılması, qismən və ya tam ağardılması, pardaqlanması və cilalanması;
(p) şəkərin boyanmasına və ya tikə qəndin formalaşdırılmasına dair əməliyyatlar;
(q) meyvələrin, qoz-fındıqların və tərəvəzlərin qabıqdan təmizlənməsi, toxumlarının çıxarılması və doğranılması;
(r) itilənmə, sadə üyüdülmə və ya sadə kəsilmə;
(s) ələkdən və ya xəlbirdən keçirilmə, ayrılma, çeşidlənmə, seçilmə, təsnifləşdirilmə, uyğunlaşdırılma (o cümlədən, məmulatların dəstinin tərtib edilməsi);
(t) heyvanların kəsilməsi.

2. Məhsulun məruz qaldığı işlənmə və ya emalın 1-ci bəndin mənası baxımından kifayət etməyən sayılması müəyyən edilərkən, məhsul üzərində Türkiyədə və Azərbaycanda həyata keçirilmiş bütün əməliyyatlar birlikdə nəzərdən keçirilir.
3. Əgər əməliyyat zamanı xüsusi bacarıq, maşınlar, aparat və ya alətlər tələb olunmursa, bu cür əməliyyatlar sadə hesab olunur və kifayət qədər emal meyarına cavab vermir.
4. Əgər hər hansı mala münasibətdə müstəsna olaraq 1-ci bənddə sadalanan əməliyyatların həyata keçirilməsi hesabına kifayət qədər işləmə və ya emal yerinə yetirilmişdirsə, həmin malın mənşə ölkəsi bu əməliyyatların yerinə yetirildiyi ölkə hesab edilməyəcəkdir.

Maddə 7
Mənşənin kumulyasiya prinsipi

1. 3-cü Maddənin müddəalarına xələl gətirmədən bir Tərəfdə istehsal olunmuş materiallar digər Tərəfdə məhsula daxil edildikdə, həmin digər tərəfdə istehsal edilmiş materiallar kimi qəbul edilir. Belə materialların 6-cı maddədə qeyd olunmuş əməliyyatlar xaricində işləndiyi və ya emal edildiyi təqdirdə, onların kifayət qədər işlənməsi və ya emal edilməsi zəruri deyildir.
2. 1-ci bəndin tətbiqi məqsədilə bir Razılığa gələn Tərəfdə həyata keçirilən işləmə və ya emal 6-cı maddədə göstərilmiş əməliyyatlardan kənara çıxmırsa və buradakı əlavə dəyər digər Razılığa gələn Tərəf mənşəli materialların dəyərindən yüksəkdirsə, alınmış məhsul həmin Razılığa gələn Tərəf mənşəli hesab edilir.

Maddə 8

Təsnifat vahidi

1. Məhsul dəstlərinin mənşəyinin təyin edilməsi zamanı, dəstin tərkibinə daxil edilmiş hər bir ayrı-ayrı elementə kifayət qədər işləmə və ya emal meyarının tətbiqi obyekti kimi baxılır.

   Müvafiq olaraq:

   a) hissələr qrupundan ibarət olan və ya bir sıra hissələrdən yığılmış və vahid başlıq altında təsnif edilən məhsula, kifayət qədər işləmə və ya emal meyarının tətbiq edildiyi vahid obyekt kimi baxılır;

   b) əgər mal partiyası HS-in eyni başlığı altında təsnifləşdirilən bir neçə məhsuldan ibarətdirsə, onda hər bir məhsula, kifayət qədər işləmə və ya emal meyarının tətbiq edilməsi məqsədilə, ayrı-ayrılıqda baxılmalıdır;

   c) əgər HS-in 5-ci Ümumi Qaydasına əsasən qablaşdırma içində olan məhsullarla birlikdə təsnif edilirsə, onda malın mənşəyinin müəyyən edilməsi zamanı qablaşdırmaya həmin malın tərkib hissəsi kimi baxılmalıdır.

Maddə 9

Aksessuarlar, ehtiyat hissələri və alətlər

Dəzgah, avadanlıq, aparat və ya nəqliyyat vasitəsi ilə birlikdə göndərilən və onların istismarı üçün istifadə olunun aksessuarlar, ehtiyat hissələri və alətlər həmin dəzgah, avadanlıq, aparat və ya nəqliyyat vasitələri ilə eyni mənşəyə malik hesab olunur, bu şərtlə ki, onlar:

(a) yuxarıda qeyd olunan malların normal bir hissəsi sayılsın; və

(b) malın qiymətinə daxil edilsin; və ya

(c) ayrılıqda bəyan edilməsin.

Maddə 10

Dəstlər

1. HS-in 3-cü Ümumi Qaydası ilə müəyyən olunan dəstlər o halda mənşə ölkəsi təyin olunmuş hesab edilir ki, bütün komponent məhsulların eyni mənşəyi təyin edilmiş olsun.
2. Dəst Razılığa gələn Tərəflər mənşəli və üçüncü ölkə mənşəli məhsullardan ibarətdirsə, üçüncü ölkə mənşəli məhsulların dəyəri dəstin franko-zavod qiymətinin 15%-dən artıq olmaması şərtilə dəst bütövlükdə Razılığa gələn Tərəflər mənşəli hesab edilir.

Maddə 11

Neytral elementlər

Malın mənşə ölkəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə onun istehsalında istifadə olunan aşağıda göstərilən məhsulların mənşəyi nəzərə alınmayacaqdır:

(a) enerji və yanacaq;

(b) qurğu və avadanlıq;
(c) maşınlar və alətlər;
(d) son məhsulun tərkibinə daxil olmayan və daxil edilməsi nəzərdə tutulmayan məhsullar.

FƏSİL III
ƏRAZİ TƏLƏBLƏRİ

Maddə 12
Birbaşa daşınma

1. Bu Saziş çərçivəsində nəzərdə tutulan preferensial güzəştlər yalnız bu Əlavənin tələblərinə cavab verən, Türkiyə və Azərbaycan arasında birbaşa nəql olunan mallara tətbiq edilir. Lakin, bəzi hallarda, məhsullar digər ərazilərdən trans-yükləmə ilə və ya belə ərazilərdə müvəqqəti anbarda saxlanılmaqla da nəql edilə bilər, o şərtlə ki, onlar tranzit ölkənin və ya müvəqqəti anbarda saxlanıldığı ölkənin gömrük orqanlarının nəzarəti altında qalır və boşaltma, yenidən yükləmə və ya onların yaxşı vəziyyətdə saxlanılması üçün nəzərdə tutulmuş hər hansı bir əməliyyatdan başqa heç bir əməliyyata məruz qalmır.
2. Preferensial mənşəli məhsullar Türkiyənin və ya Azərbaycanın ərazisindən kənar ərazilərdən boru kəməri ilə nəql edilə bilər.
3. 1-ci bənddə göstərilən şərtlərə riayət olduğuna dair sübutlar aşağıda qeyd olunan sənədləri çıxartmaqla ixrac ölkəsinin gömrük orqanlarına təqdim edilməlidir:
   (a) ixracat ölkəsindən tranzit ölkə ilə nəqli əhatə edən vahid nəqliyyat sənədi; və ya
   (b) tranzit ölkənin gömrük orqanları tərəfindən verilmiş aşağıda qeyd olunan məlumatları əks etdirən sertifikat:
      (i) məhsulların tam təsviri;
      (ii) məhsulların boşaldılması və yenidən yüklənilməsi tarixləri və müvafiq hallarda gəmilərin və ya istifadə olunmuş digər nəqliyyat vasitələrinin adları; və
      (iii) məhsulların tranzit ölkədə saxlanılması şərtlərinin təsdiqi; və ya
   (c) yuxarıda qeyd edilənləri təqdim etmək mümkün olmadıqda, istənilən başqa əsaslandırıcı sənədlər.

FƏSİL IV
MƏNŞƏ ÖLKƏSİNİN TƏSDİQİ

Maddə 13
Ümumi tələblər

Bu Əlavədə göstərilən mənşə tələblərinə cavab verən mallar Razılığa gələn idxalçı Tərəfin gömrük orqanlarına "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" təqdim olunduqda, bu Sazişin güzəştlərindən faydalanacaqdır.

Maddə 14
"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsi proseduru

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ixracatçının və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinin yazılı müraciətinə əsasən, bu Əlavə və ixracatçı ölkənin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq səlahiyyətli orqan(lar) tərəfindən verilir.
2. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ixracatçı ölkənin milli qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəflərin rəsmi dillərindən birində və ya ingilis dilində doldurulmalıdır.
3. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsi üçün müraciət edən ixracatçı "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verildiyi ixracatçı ölkənin müvafiq səlahiyyətli orqanlarına müvafiq məhsulların mənşə statusunu sübut edən, həmçinin bu Əlavənin digər tələblərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı bütün müvafiq sənədləri istənilən vaxt təqdim etməlidir.
4. Müraciət forması hər bir Razılığa gələn Tərəfin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyənləşdiriləcəkdir;
5. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı verən müvafiq səlahiyyətli orqanlar məhsulların mənşə statusunun və bu Əlavənin digər tələblərinin yerinə yetirilməsinin yoxlanılması üçün istənilən zəruri tədbirləri həyata keçirməlidir;
6. Bu məqsədlə hər bir Razılığa gələn Tərəf milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, zəruri hesab edilən istənilən sübutu araşdırmaq hüququndan istifadə edə bilər. Sertifikatı verən müvafiq səlahiyyətli orqanlar, həmçinin 2-ci bənddə istinad olunan formanın düzgün şəkildə doldurulmasını təmin etməlidirlər. Xüsusilə, onlar 8-ci qrafada məhsulların təsviri üçün ayrılmış bölmənin təhrif edilmiş əlavələrin bütün formalarını istisna edəcək şəkildə doldurulub-doldurulmadığını yoxlamalıdırlar.

Maddə 15
"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın təqdim edilməsinə dair tələblər

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı" idxal edilən ölkənin gömrük orqanlarına bu ölkədə tətbiq edilən prosedurlara uyğun olaraq təqdim edilməlidir. Sözügedən orqanlar müvafiq sənədin məhsullarının bu Sazişin tətbiqi üçün tələb olunan şərtlərə cavab verməsini sübut edən bəyannamə forması ilə müşayiət olunmasını idxalatçıdan tələb edə bilərlər.

Maddə 16

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın sonradan verilməsi

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" aid olduğu məhsulların ixracından sonra verilə bilər, əgər:

   (a) o, səhvlər və ya qeyri-ixtiyari çatışmazlıqlar səbəbindən və ya xüsusi hallarda ixrac zamanı verilməmişdirsə, və ya;

   (b) müvafiq səlahiyyətli orqanlara "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsinə, lakin texniki səbəblərdən idxal vaxtı onun qəbul edilməməsinə dair qəbul edilə bilən sübutlar təqdim edilmişdirsə.
2. 1-ci bəndin tətbiq edilməsi üçün ixracatçı öz ərizəsində "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın aid olduğu məhsulların ixrac yerini və tarixini qeyd etməli və öz tələbinin səbəblərini bildirməlidir.
3. Müvafiq səlahiyyətli orqanlar yalnız ixracatçının ərizəsindəki məlumatın müvafiq sənəddə göstərilən məlumata uyğunluğunu yoxladıqdan sonra "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı sonradan verə bilər;
4. Sonradan verilmiş "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nda aşağıdakı yazılardan biri qeyd olunmalıdır.
   - *"SONRADAN VERİLMİŞTİR"*
   - *"SONRADAN VERİLMİŞDİR"*
   - *"ISSUED RETROSPECTIVELY"*
5. 4-cü bənddə göstərilən yazı "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın 5-ci qrafasına (Qeydlər) daxil edilməlidir.

Maddə 17

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın dublikatının verilməsi

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın oğurlanması, itməsi və ya məhv olması halında, ixracatçı onlarda mövcud olan ixrac sənədləri əsasında dublikatın verilməsi üçün həmin sertifikatı vermiş müvafiq səlahiyyətli orqanlara müraciət edə bilər.
2. Bu şəkildə verilmiş dublikatda aşağıdakı yazılardan biri qeyd edilməlidir:
   - *"İKİNCİ NÜSHA"*
   - *"DUBLİKAT"*
   - *"DUPLICATE"*
3. 2-ci bənddə göstərilən yazı "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın dublikatının 5-ci (Qeydlər) qrafasına daxil edilməlidir.
4. Dublikat, "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın əslinin verilmə tarixini əks etdirməlidir və həmin tarixdən etibarən qüvvəyə minir.

Maddə 18

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın əvvəllər hazırlanmış sertifikat və ya təqdim edilmiş mənşə sübutu əsasında verilməsi

1. Preferensial mənşəli məhsulların Türkiyənin və ya Azərbaycanın gömrük orqanlarının nəzarəti altında yerləşdirildiyi zaman bu məhsulların hamısının və ya bir qisminin Türkiyə və ya Azərbaycan daxilində hər hansı bir yerə göndərilməsi üçün orijinal mənşə sənədinin bir və ya daha çox "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ilə əvəz edilməsinə yol verilir. Əvəzinə verilən "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" səlahiyyətli orqan tərəfindən verilir.

Maddə 19

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın etibarlılıq müddəti

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ixrac edən ölkədə verildiyi gündən on ay müddətində qüvvədədir və qeyd olunan dövr ərzində idxal edən ölkənin gömrük orqanlarına təqdim edilməlidir.
2. 1-ci bəndlə müəyyən edilən təqdim edilmə üçün son tarixdən sonra idxalçı ölkənin gömrük orqanlarına təqdim olunan "TR-AZ Mənşə Sertifikatı", son tarixə kimi təqdim edilməməsinin səbəbləri müstəsna hallarla bağlı olduğu halda preferensial rejimin tətbiqi məqsədilə qəbul edilə bilər.
3. İdxalçı ölkənin gömrük orqanları digər gec təqdim olunma hallarında "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı məhsullar son tarixdən əvvəl təqdim olunduğu halda qəbul edə bilərlər.

Maddə 20

Malların mənşəyini təsdiq edən sənədlər

"TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ilə əhatə olunan məhsulların Razılığa gələn Tərəflərdən biri mənşəli olmasını sübut etmək və bu Əlavənin digər tələblərini yerinə yetirmək məqsədilə istifadə edilən 14-cü maddənin 3-cü bəndində göstərilən sənədlər, digərləri ilə yanaşı aşağıdakılardan ibarət ola bilər:

(a) ixracatçı və ya təchizatçı tərəfindən aidiyyəti malların əldə edilməsi üçün həyata keçirilən proseslərin, məsələn, onun hesabları və ya daxili mühasibatlığında mövcud olan birbaşa sübutu;

(b) istifadə edilən materialların mənşəyini təsdiq edən, Razılığa gələn Tərəflərdən birinin ərazisində verilən və ya tərtib edilən, onun milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq istifadə edilən sənədlər;

(c) materialların Razılığa gələn Tərəflərdən birində işlənməsi və ya emalını təsdiq edən, həmin Razılığa gələn Tərəfdə verilən və ya tərtib edilən, onun milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq istifadə edilən sənədlər;

(d) bu Əlavəyə uyğun olaraq istifadə edilən materialların mənşəyini təsdiq edən bir Razılığa gələn Tərəfdə verilən və ya tərtib edilən "TR-AZ Mənşə Sertifikatı";

(e) Razılığa gələn Tərəflərin milli qanunvericiliyində zəruri hesab edilmiş və müəyyən edilmiş digər istənilən sübut və(və ya) sənədlər.

Maddə 21
"TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın və malların mənşəyini təsdiq edən sənədlərin saxlanması

1. Razılığa gələn Tərəflərin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq ixracatçının özü və(və ya) idxalatçı ölkənin gömrük orqanları və (və ya) "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı verən səlahiyyətli orqan mənşənin təyini məqsədilə təqdim edilmiş malların mənşəyini təsdiq edən sənədlərin, "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın, həmçinin müraciət formasının surətini ən azı üç il müddətində saxlamalıdır.

Maddə 22
Uyğunsuzluqlar və texniki səhvlər

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"ndakı bəyanatlarla məhsulların idxalı ilə bağlı formallıqların yerinə yetirilməsi üçün gömrük orqanlarına təqdim edilmiş sənədlərdəki bəyanatlar arasında kiçik uyğunsuzluqların aşkar edilməsi özü-özlüyündə "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı əhəmiyyətsiz və etibarsız etmir, bu şərtlə ki, idxal edilən ölkənin gömrük orqanları sözügedən sənədin təqdim edilmiş məhsullara uyğun gəldiyini müvafiq qaydada müəyyən etsin.
2. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nda yazılış səhvləri kimi aşkar texniki səhvlər, əgər belə səhvlər sənəddəki bəyanatların düzgünlüyü ilə bağlı şübhə yaradacaq xarakterdə deyilsə, bu sənədin rədd edilməsinə səbəb olmamalıdır.
3. Müraciət edənin yazılı ərizəsinə əsasən edilmiş və səlahiyyətli şəxsin imza və möhürü ilə təsdiq edilmiş düzəlişlər istisna olmaqla, "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nda silmələrə, çatışmazlıqlara, icazəsiz düzəlişlərə yol verilmir. Sertifikatlar əsaslı səbəblər olduqda ləğv edilə bilər.

FƏSİL V
İNZİBATİ ƏMƏKDAŞLIQ TƏDBİRLƏRİ

Maddə 23
Qarşılıqlı yardım

1. Razılığa gələn Tərəflərin gömrük orqanları bir-birini "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın verilməsi üçün müvafiq səlahiyyətli orqanlarda istifadə edilən möhürlərin nümunəvi təsvirləri və gömrük orqanlarının və ya həmin sertifikatları yoxlamağa məsul olan müvafiq səlahiyyətli orqanların ünvanları ilə təmin etməlidirlər.
2. Bu Əlavənin düzgün tətbiqini təmin etmək məqsədilə, Razılığa gələn Tərəflər səlahiyyətli gömrük orqanları və müvafiq səlahiyyətli orqanlar vasitəsilə mənşə sübutlarının həqiqiliyinin və bu sənədlərdə verilən məlumatların düzgünlüyünün yoxlanılmasında bir-birinə yardım etməlidirlər.

Maddə 24

Mənşə sübutlarının yoxlanılması

1. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın sonrakı yoxlanılmaları ixtiyari seçim əsasında və ya idxal edən ölkənin gömrük orqanlarının bu sənədlərin həqiqiliyi, aidiyyəti məhsulların mənşə ölkəsi və ya bu Əlavənin digər tələblərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı əsaslı şübhələri olduğu halda həyata keçirilir.
2. 1-ci bəndin müddəalarının tətbiqi üçün idxal edən ölkənin gömrük orqanları "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nı və hesab-fakturanı və ya bu sənədlərin surətini ixrac edən ölkənin gömrük və ya müvafiq səlahiyyətli orqanlarına, mümkün olduğu təqdirdə, sorğu səbəblərini qeyd etməklə geri qaytarmalıdır. "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nda verilmiş məlumatların səhv olmasını göstərən əldə olunmuş hər hansı sənəd və məlumatlar, yoxlama sorğusuna kömək məqsədilə ötürülməlidir.
3. Yoxlama ixrac edən ölkənin müvafiq səlahiyyətli orqanları tərəfindən həyata keçirilməlidir. Bu məqsədlə, onlar zəruri hesab edilən istənilən sübutu tələb etmək hüququna malik olmalıdırlar.
4. İdxal edən ölkənin gömrük orqanları yoxlamanın nəticələrini gözləyərkən aidiyyəti məhsullara tətbiq olunan preferensial tədbirləri təxirə salmaq qərarı verərsə, məhsulların zəruri hesab edilən ehtiyat tədbirlərinə tabe tutulmaqla buraxılması idxalatçıya təklif olunmalıdır.
5. Yoxlamanı tələb edən gömrük orqanları yoxlamanın nəticələri barədə mümkün qısa müddət ərzində məlumatlandırılmalıdır. Bu nəticələr sənədlərin həqiqi olub-olmadığını və aidiyyəti məhsulların Razılığa gələn Tərəflərdən biri mənşəli qəbul edilib-edilməyəcəyi və bu Əlavənin digər tələblərinin yerinə yetirilib-yetirilmədiyini aşkar göstərməlidir.

   Bu Əlavənin 7-ci maddəsinə uyğun olaraq kumulyasiya müddəaları tətbiq edildiyi halda cavab özündə istinad olunmuş sertifikat(lar)ın surət(lər)ini əhatə etməlidir.
6. Əsaslı şübhə hallarında yoxlama tələbinin göndərilməsi tarixindən on ay ərzində cavab alınmazsa və ya cavab sorğu edilən sənədin həqiqiliyini və ya məhsulların real mənşəyini müəyyən etmək üçün kifayət qədər məlumatı əks etdirməzsə, sorğu edən gömrük orqanları xüsusi hallar istisna olmaqla, güzəştlərin tətbiqindən imtina etməlidir.

Maddə 25

Mübahisələrin həlli

Yoxlamanı tələb edən gömrük orqanları və bu yoxlamanı həyata keçirmək üçün məsuliyyət daşıyan müvafiq səlahiyyətli orqanlar arasında 24-cü maddədə nəzərdə tutulmuş yoxlama prosedurları ilə əlaqədar həll edilə bilinməyən mübahisələr yarandığı halda və ya onlarda bu Əlavənin şərhi ilə bağlı sual yarandığı halda, bu mübahisələr və suallar Birgə Komitəyə ünvanlanmalıdır. Bütün hallarda idxalatçı ilə idxal edən ölkənin gömrük orqanları arasında yaranan mübahisələr sözügedən ölkənin qanunvericiliyinə əsasən həll edilməlidir.

Maddə 26
Cərimələr

İdxalçı ölkənin milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, məhsullar üçün preferensial tədbirlər əldə etmək məqsədilə özündə səhv məlumatlar əks etdirən sənəd tərtib edən və ya belə sənədin tərtib edilməsinə səbəb olan hər bir şəxsə cərimə tətbiq olunmalıdır.

Maddə 27
Sərbəst zonalar

1. Razılığa gələn Tərəflər "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ilə ticarət edilən və daşınması zamanı onların ərazisində yerləşən sərbəst zonadan istifadə edən bütün məhsulların başqa mallarla əvəz edilməməsi və onların pisləşməsinin qarşısını almaq üçün nəzərdə tutulmuş adi əməliyyatlardan başqa işlənməyə məruz qalmamasını təmin etmək üçün lazımi tədbirləri görməlidir.
2. 1-ci bənddə əks olunan müddəalar istisna olaraq, Razılığa gələn Tərəf mənşəli mallar "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" ilə sərbəst zonaya idxal edilib burada emala və ya tədbirlərə məruz qalırsa, belə emal və ya tədbirlər bu Əlavənin müddəalarına uyğun olduğu halda ixracatçının tələbi ilə müvafiq səlahiyyətli orqanlar yeni "TR-AZ Mənşə Sertifikatı" verməlidirlər.

FƏSİL VI
YEKUN MÜDDƏALAR

Maddə 28
Gömrük və mənşə məsələləri üzrə Alt Komitə

Gömrük və mənşə məsələləri üzrə Alt Komitə, Birgə Komitə yanında ona vəzifələrinin yerinə yetirilməsində yardım etmək və mütəxəssislər arasında davamlı məlumat mübadiləsi və konsultasiya prosesini təmin etmək üçün yaradılır. Sözügedən Alt Komitə Razılığa gələn Tərəflərin gömrük və mənşə məsələləri üzrə səlahiyyətli mütəxəssislərindən təşkil olunur.

Maddə 29
Əlavə

Bu Əlavənin Qoşması onun ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

Maddə 30
Tranzitdə və saxlancda olan mallar

II Fəslin müddəalarına uyğun olan və bu Sazişin qüvvəyə mindiyi tarixdə daşınmaqda olan və ya Razılığa gələn Tərəfin ərazisində müvəqqəti saxlancda, gömrük anbarlarında və ya sərbəst zonalarda saxlanılan mallar bu Sazişin qüvvəyə minməsi tarixindən dörd ay ərzində idxal edilən ölkənin gömrük orqanlarına sonradan tərtib

edilmiş "TR-AZ Mənşə Sertifikatı"nın və daşınmanın şərtlərini təsdiqləyən istənilən dəstəkləyici sübutları əks etdirən sənədlərin təqdim edilməsi şərtilə preferensial mənşəli məhsullar kimi qəbul edilə bilər.

Maddə 31
Dəyişikliklər

Bu Əlavənin müddəaları bu Sazişin 22-ci maddəsinə uyğun olaraq dəyişdirilə bilər.

"Malların preferensial mənşə qaydaları və inzibati əməkdaşlıq metodları haqqında Qaydalar"a əlavə

1. İxracatçı (adı, ünvanı, ölkəsi)			4. № **MALIN MƏNŞƏYİ HAQQINDA SERTİFİKAT** **FORMA TR-AZ** Verilmişdir_____ (ölkənin adı) Təqdim etmək üçün _____ (ölkənin adı)		
2. Malalan (adı, ünvanı, ölkəsi)					
3. Nəqliyyat vasitəsi və hərəkət marşrutu (məlumdursa)			5. Rəsmi qeydlər üçün		
6. № Malın sıra nömrəsi	7 Yer sayı və qablaşdırmanın növü	8. Malın təsviri və markalanma	9. Mənşə meyarı*	10. Brutto çəkisi və ya digər ölçü vahidi	11. Hesab - invoys nömrəsi və tarix

12. Təsdiqetmə: Bununla, yerinə yetirilmiş yoxlamaya əsasən təsdiq edilir ki, ərizəçinin bəyannaməsi həqiqətə uyğundur. Yer və tarix, imza və möhür	13. Ərizəçinin bəyannaməsi Aşağıda imza edən bildirir ki, yuxarıda göstərilən məlumatlar həqiqətə uyğundur: bütün mallar _____ (ölkənin adı) tam istehsal olunmuş və ya kifayət qədər emal edilmiş və onlar həmin mallar üçün müəyyən edilmiş mənşə tələblərinə cavab verir. Yer və tarix, imza

*Aşağıdakı mənşə meyarlarından birinin göstərilməsini xahiş edirik:

- "P" Əgər mal 3-cü maddənin (a) bəndi və 4-cü maddəyə uyğun olaraq bir Tərəfdə tamamilə istehsal və ya əldə olunmuşdursa, "P" 9-cu xanada yerləşdirilməlidir.

- "C": Əgər mal bir Tərəfin 7-ci maddəyə uyğun olaraq xüsusi olaraq preferensial mənşəli materiallarından Tərəfdə istehsal olunmuşdursa, "C" 9-cu xanada yerləşdirilməlidir.

- "W": Əgər mal 5.1-ci maddənin istehsalda istifadə edilmiş üçüncü ölkə mənşəli materialların dəyərinin hazır məhsulun franko zavod qiymətinin 45%-dən artıq olmaması tələbinə cavab verirsə, "W" 9-cu xanada yerləşdirilməlidir.

TRMM

PREFERENTIAL TRADE AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

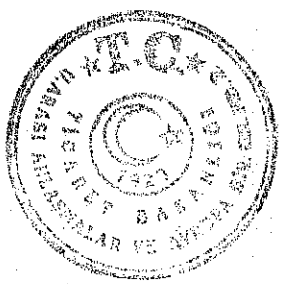
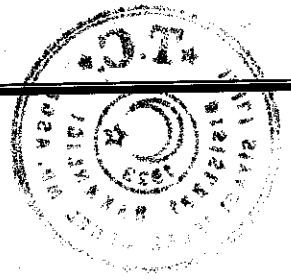

PREFERENTIAL TRADE AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

Preamble

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan (hereinafter referred to collectively as "the Contracting Parties" and individually as "Contracting Party" or "Party"),

BASED ON the Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan on Partnership and Cooperation signed in 2007;

ACKNOWLEDGING their rights and obligations stemming from the Agreement on Trade and Economic Cooperation between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan signed in 1992;

WITH THE SPIRIT of rooted amity and fraternity;

CONSCIOUS that the Preferential Trade Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan (hereinafter referred to as "this Agreement") will create a new climate for economic and trade relations between them;

BELIEVING that the content of this Agreement would be expanded gradually and extended to new areas of mutual interests;

FIRMLY CONVINCED that the increasing of bilateral mutually advantageous trade exchanges and strengthening close economic partnership will bring economic and special benefits and improve the life standards of the peoples of the Contracting Parties;

CONSIDERING that rights and obligations of the Contracting Parties arising from other bilateral, regional or multilateral agreements shall not be affected by the provisions of this Agreement;

TAKING INTO CONSIDERATION that Turkey signed the "Agreement Establishing an Association between the Republic of Turkey and European Economic Community" on September 12th, 1963;

STRESSING the need for the diversification of the tradable goods with a view to fostering further development of their respective economies;

Have agreed as follows:

ARTICLE 1
Objectives

1. The Contracting Parties, hereby, agree to establish a Preferential Trade Agreement.

2. The objective of this Agreement is to strengthen trade relations between the Contracting Parties in particular through:

a) the general principles referred to in Article 4;
b) the reduction or elimination of tariffs and elimination of para-tariffs and non-tariff barriers on goods specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement;
c) the enhancement and promotion of trade through harmonious development of economic relations between the Contracting Parties;
d) the creation of enabling conditions for fair competition between the Contracting Parties;
e) the creation of more predictable and secure environment for sustainable growth of trade between the Contracting Parties.

ARTICLE 2
Interpretation of the Agreement

Provisions of this Agreement shall be interpreted in accordance with customary rules of interpretation of public international law, due account being taken of the fact that the Contracting Parties shall implement this Agreement in good faith and avoid circumvention of their obligations. The Annexes to this Agreement constitute an integral part of this Agreement.

ARTICLE 3
Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. "Tariffs" mean customs tariffs or customs duties of tariff-like effect defined in the tariff schedules established under the national legislation in force on the territories of the Contracting Parties. Tariffs do not include any anti-dumping and countervailing duties referred to in Article 11 or bilateral and global safeguard measures referred to in Article 12 of this Agreement.

2. "Para-tariffs" mean border charges, taxes and fees other than tariffs on foreign trade transactions with a tariff like effect, which are levied solely on imported goods. Indirect taxes and charges which are levied in the same manner on like domestic goods or, import charges corresponding to specific services rendered, and other duties permitted under this Agreement, are not considered as para-tariff measures.

3. "Non-tariff barriers" mean any measure, regulation or practice, other than tariff and para-tariff, the effect of which is to significantly distort trade between the Contracting Parties or to restrict imports. Measures permitted under this Agreement shall not be considered as non-tariff barriers.

4. "Goods" constitute commodities and products under the Harmonized Commodity Description and Coding System, which are specified in the Annex I-A and Annex I-B of this Agreement.

5. "Preferential treatment" means any concession or privilege granted under this Agreement by a Contracting Party through the reduction or elimination of tariffs and elimination of non-tariff barriers on the movement of goods.

6. "Bilateral safeguard measures" mean safeguard measures described in the Article 12 of this Agreement.

7. "Global safeguard measures" mean safeguard measures applied to the goods being imported irrespective of their source in compliance with the national legislation of the Contracting Party.

8. "Joint Committee" means the committee established under the Article 19 of this Agreement.

9. "Transition period" means 10-year period following the date of entry into force of this Agreement.

ARTICLE 4
General Principles

This Agreement shall be practiced within the principle of reciprocity of advantages for the equal benefit of the Contracting Parties, considering the economic development level, the course of foreign trade and tariff policies of the Contracting Parties.

ARTICLE 5
Trade Relations Governed by Other Agreements

Nothing in this Agreement shall preclude the maintenance or establishment of customs unions, free trade areas, preferential trade agreements, multilateral trade agreements or cross-border trade arrangements by the Contracting Parties with other countries.

ARTICLE 6
Scope

The provisions of this Agreement shall apply to the goods originating in the territories of the Contracting Parties that are specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement.

ARTICLE 7

Exchange of Concessions

1. The Contracting Parties shall grant concessions to each other for the goods listed in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement in compliance with the provisions of Annex II of this Agreement concerning the rules of origin.

2. For each good, the basic tariff rate to which reductions will be applied is indicated in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement.

3. If before and after the entry into force of this Agreement, any tariff reductions are made on an *erga omnes* basis for the goods in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement, such reduced tariff rates shall replace the basic tariff rates referred to in the paragraph 2 of this Article as from the date such reductions are applied.

4. The Contracting Parties, unless otherwise provided therein, shall eliminate all non-tariff barriers and any measures having equivalent effect on the movement of goods specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement from the date of entry into force of this Agreement.

5. From the date of entry into force of this Agreement, no new non-tariff barriers or measures having equivalent effect shall be introduced in trade of goods specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement between the Contracting Parties.

6. The Contracting Parties shall exchange lists of para-tariff measures and from the date of entry into force of this Agreement, shall eliminate the existing para-tariff measures in the free movement of goods.

7. Upon entry into force of this Agreement, no new para-tariffs on the movement of goods specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement shall be introduced.

8. From the date of entry into force of this Agreement, no new tariffs or charges having equivalent effect shall be introduced in trade of goods specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement between the Contracting Parties.

9. The Contracting Parties shall consider further liberalization of their bilateral trade through consultations within meetings of the Joint Committee.

ARTICLE 8

Most Favored Nation Treatment

The Contracting Parties shall accord treatment to each other which is no less favorable than that accorded to any other country with regard to all the rules, regulations, procedures and formalities applicable to trade in goods. However, unless there is specific mutual agreement between the Contracting Parties, they shall not be eligible to benefit from tariff rate quotas or tariff concessions granted by each Contracting Party to some other country within the

framework of an autonomous regime, free trade agreement, preferential trade agreement, regional trade agreement, customs union agreement, or multilateral trade agreement.

ARTICLE 9
National Treatment

The goods of any Contracting Party, imported to the other Contracting Party shall be accorded treatment no less favorable than like products of national origin, in respect of laws, regulations and requirements affecting their sale, offer for sale, purchase, transportation, distribution or use.

ARTICLE 10
Rules of Origin

1. The Contracting Parties agreed to apply the preferential rules of origin in trade between them.

2. Goods covered by the provisions of this Agreement shall be eligible for preferential treatment provided that they satisfy the rules of origin as set out in Annex II to this Agreement.

3. In case there is a need to amend the rules of origin laid down in Annex II of this Agreement, the Joint Committee shall initiate the necessary procedures.

ARTICLE 11
Antidumping and Countervailing Measures

1. In order to counter injury caused by dumping or subsidy, the Contracting Parties shall have the right to take anti-dumping and countervailing measures in accordance with their national legislations.

2. Before the initiation of an anti-dumping and countervailing investigation, the authorities of the importing Contracting Party shall notify the authorities of exporting Contracting Party in a reasonable time.

3. As soon as an investigation has been initiated, the authorities of the importing Contracting Party shall provide the non-confidential text of the written application received to the known exporters and to the authorities of the exporting Contracting Party.

4. Interested parties receiving questionnaires used in investigation shall be given at least 30 days for reply. Due consideration should be given to any request for an extension of the 30-day period and, upon cause shown, such an extension should be granted whenever practicable.

5. The authorities of the importing Contracting Party shall, before a final determination is made, inform the exporting Contracting Party of the essential facts which form the basis for the decision whether to apply definitive measures. Such disclosure should take place in sufficient time for the parties to defend their interests.

ARTICLE 12
Safeguard Measures

1. Without prejudice to the rights and obligations of the Contracting Parties with regard to safeguard measures imposed in compliance with their national legislations, if, as a result of the reduction or elimination of a tariff under this Agreement, originating goods of a Contracting Party are being imported into the territory of the other Contracting Party in such increased quantities, in absolute terms or relative to domestic production, and under such conditions as to cause or threaten to cause serious injury to a domestic industry producing like or directly competitive goods, the importing Contracting Party, in prior consultations with the other Contracting Party in accordance with Article 20 of this Agreement, may adopt bilateral safeguard measures.

2. Before applying bilateral safeguard measures, the Contracting Party intending to apply such measure shall supply the other Contracting Party with all the relevant information required for an examination of the situation with a view to seeking an acceptable solution to both of the Contracting Parties. In order to find such a solution, the Contracting Parties shall immediately hold consultations. If, as a result of the consultations, the Contracting Parties do not reach an agreement within 30 days, the complaining Contracting Party may initiate the investigation process.

3. A Party shall apply a bilateral safeguard measure only following an investigation by its competent authorities.

4. In the investigation to determine whether increased imports have caused or are threatening to cause serious injury to a domestic industry under the terms of this Agreement, the competent authorities shall evaluate all relevant factors of an objective and quantifiable nature having a bearing on the situation of that industry, in particular, the rate and amount of the increase in imports of the product concerned in absolute and relative terms, the share of the domestic market taken by increased imports, changes in the level of sales, production, productivity, capacity utilization, profits and losses, and employment.

5. The determination referred to in Paragraph 4 of this Article shall not be made unless this investigation demonstrates, on the basis of objective evidence, the existence of the causal link between increased imports of the product concerned and serious injury or threat thereof. When factors other than increased imports are causing injury to the domestic industry at the

same time, such injury shall not be attributed to increased imports.

6. The competent authorities shall publish promptly a detailed analysis of the case under investigation as well as a demonstration of the relevance of the factors examined.

7. Each Party shall ensure that its competent authorities complete any such investigation within one year of its date of initiation.

8. Neither Party shall apply a bilateral safeguard measure:

(a) except to the extent, and for such time, as may be necessary to prevent or remedy serious injury and to facilitate adjustment;

(b) for a period exceeding two years, except that the period may be extended by up to one year if the competent authorities of the applying Party determine, in conformity with the procedures specified in this Article, that the measure continues to be necessary to prevent or remedy serious injury and to facilitate adjustment and that there is evidence that the industry is adjusting, provided that the total period of application of a bilateral safeguard measure, including the period of initial application and any extension thereof, shall not exceed three years; or

(c) beyond the expiration of the transition period.

9. The importing Contracting Party may take a bilateral safeguard measure which:

(a) Suspends reduction of the tariff rate on the concerned good provided for under this Agreement; or

(b) Increases the rate of tariff on the good to a level which does not exceed the lesser of:

(i) the applied rate of customs duty on the good in effect at the time the measure is taken; or

(ii) the basic tariff rate specified in Annex I-A and Annex I-B of this Agreement.

10. When a Party terminates a bilateral safeguard measure, the rate of customs duty shall be the rate that, according to Annexes I-A and I-B of this Agreement, would have been in effect but for the measure.

11. A Party can only apply a bilateral safeguard measure after one year from the date of entry into force of this Agreement. Neither Party shall apply a bilateral safeguard measure more than once against the same good.

12. Where the expected duration of the bilateral safeguard measure is over one year, the applying Party shall progressively liberalize it at regular intervals.

13. The Contracting Parties retain the right to apply the global safeguard measures and nothing in this Article shall preclude the application of the global safeguard measures.

14. Neither Party shall apply, with respect to the same good, at the same time:

(a) a bilateral safeguard measure in accordance with Article 12.1; and
(b) a global safeguard measure.

ARTICLE 13

Standards, Technical Regulations, and Sanitary and Phytosanitary Measures

1. The Contracting Parties shall ensure that technical regulations, conformity assessment procedures and standards are not prepared, adopted or applied with a view to creating obstacles to mutual trade or to protect domestic production.

2. The Contracting Parties shall ensure that:

a. any sanitary or phytosanitary measures are applied *only* to the extent necessary to protect human, animal or plant life or health, based on scientific principles and not maintained without sufficient evidence, taking into account the availability of relevant scientific information and regional conditions,

b. Standards and technical regulations are not prepared, adopted or applied with a view to or with the effect of creating unnecessary obstacles to mutual trade. For this purpose, technical regulations shall not be more trade-restrictive than necessary to fulfill a legitimate objective, taking into account the risks non-fulfillment would create. Such legitimate objectives are, inter alia: those described in Articles 16 and 17 of this Agreement; the prevention of deceptive practices, the protection of the environment. In assessing such risks, relevant elements of consideration shall be, inter alia the available scientific and technical information, the related processing technology or the intended end uses of products.

ARTICLE 14

Balance of Payments Difficulties

Where either Contracting Party is in a serious balance of payments difficulties, or under threat thereof, the Contracting Party concerned may, in accordance with the conditions laid down within the Articles VIII and XIV of the Articles of Agreement of International Monetary Fund, adopt restrictive measures, which shall be of limited duration and may not go beyond what is necessary to remedy the balance of payments situation. The Contracting Party concerned shall inform the other Contracting Party forthwith of their introduction and present to the other Contracting Party, as soon as possible a time schedule of their removal.

ARTICLE 15

Re-Export and Shortage Clause

1. In the event that a Contracting Party adopts or maintains a prohibition or restriction on the importation from or exportation to another country of a good, nothing in this Agreement shall be construed to prevent that Contracting Party from:

a) limiting or prohibiting the importation from the territory of the other Contracting Party of such good of that other country; or

b) requiring as a condition of export of such good to the territory of the other Contracting Party, that the good not be re-exported to the non-Contracting Party, directly or indirectly, without being consumed in territory of the other Contracting Party.

2. In addition, none of the provisions of this Agreement shall preclude the maintenance or adoption by either Contracting Party of any trade restrictive measures necessary to remove or forestall a serious shortage, or threat thereof, of a product essential to the exporting Contracting Party. The measures shall be non-discriminatory and shall be eliminated when conditions no longer justify their maintenance. The Contracting Parties shall inform each other immediately when taking measures according to this Article.

ARTICLE 16
General Exceptions

Subject to the condition that such measures are not applied in a manner so as to constitute arbitrary or unjustifiable discrimination or a disguised restriction on a trade between the Contracting Parties, nothing in this Agreement shall preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, religious values, national security, the protection of human, animal and plant life and health, the protection of national treasures possessing artistic, historic or archeological value, the protection of exhaustible natural resources and genetic reserves, the regulations concerning gold or silver and the regulations concerning the exports of these products, the price of which are held below the world price as part of a government stabilization plan.

ARTICLE 17
Security Exceptions

Nothing in this Agreement shall prevent a Contracting Party from taking any measures, which it considers necessary for security requirements:

a. to prevent the disclosure of confidential information contrary to its essential security interests;

b. for the protection of its essential security interests or for the implementation of international obligations or national policies such as:

i. relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war, provided that such measures do not impair the conditions of competition in respect of the products not intended for specifically military purposes, and to such traffic in other

goods, materials and services as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment; or

ii. relating to the non-proliferation of biological and chemical and nuclear weapons, or other nuclear explosive devices; or

iii. adopted in time of war or other serious international tension.

ARTICLE 18
Exchange of Information

1. On the request of the other Contracting Party, each Contracting Party shall provide information and reply to any question from the other Contracting Party within a period of 30 days, relating to an actual or proposed measure that might affect the operation of this Agreement.

2. Each Contracting Party shall ensure that its laws and regulations relating to any trade matter covered by this Agreement are published or made publicly available.

ARTICLE 19
Joint Committee

1. A Joint Committee, composed of the representatives of each Contracting Party is hereby established. The Joint Committee shall meet at least once a year to review the progress achieved in the implementation of this Agreement. Any Contracting Party may also request holding an extraordinary meeting by notifying the other Contracting Party.

2. The Joint Committee shall undertake any function assigned to it under the provisions of this Agreement. Upon request of a Contracting Party and subject to approval of the other Contracting Party, the Joint Committee shall also examine any other matter affecting the implementation of this Agreement. The Joint Committee may also make recommendations on matters related to this Agreement.

3. The Joint Committee shall set out its rules of procedures during its first meeting.

4. The Joint Committee may also establish any other sub-committees or working groups, as it deems necessary.

ARTICLE 20
Consultations and Dispute Settlement

1. Each Contracting Party shall accord sympathetic consideration and shall afford adequate opportunity for consultations with respect to any matter affecting the operation of this Agreement.

2. The Joint Committee shall meet within 30 days after the date of receipt of the request of either Contracting Party to consider any matter for which it has not been possible to find a satisfactory solution through consultations in accordance with paragraph 1 above.

3. Any disputes arising from the interpretation and/or application of the Agreement shall be settled amicably through bilateral consultations.

4. The Contracting Parties shall give the Joint Committee all assistance to examine and resolve the dispute.

5. The Contracting Parties shall take the necessary measures involved in carrying out for the implementation of the decisions of the Joint Committee. If a Contracting Party fails to implement the decisions, the other Contracting Party shall have the right to withdraw the equivalent preferential treatment.

ARTICLE 21
Fulfillment of Obligations

1. The Contracting Parties shall take all necessary measures to ensure the achievement of the objectives of this Agreement and the fulfillment of their obligations under this Agreement.

2. If either Contracting Party considers that the other Contracting Party has failed to fulfill an obligation under this Agreement, the Contracting Party concerned shall first have recourse to the procedures laid down in Article 20 of this Agreement.

3. If the consultations shall not be held within 30 days from the date of receipt of the request for consultations or if the Joint Committee cannot resolve the dispute within 90 days after the date of receipt of such request then the Party shall have the right to withdraw the equivalent preferential treatment.

ARTICLE 22
Amendments

This Agreement may be amended and supplemented by mutual consent of the Contracting Parties through separate protocols being an integral part of this Agreement. These Amendments shall enter into force in accordance with the Article 24 of this Agreement.

ARTICLE 23
Duration and Denunciation

1. This Agreement is concluded for an indefinite period.

2. This Agreement shall remain valid as long as one Contracting Party notifies through diplomatic channels of its intention to terminate it. In this case, this Agreement shall be

terminated on the first day of the seventh month following the date when the other Contracting Party receives the denunciation notice.

ARTICLE 24

Entry into Force

This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the receipt of the latter diplomatic note confirming that all the procedures required by the national legislation of each Contracting Party for entry into force of the Agreement have been completed.

In witness whereof, the undersigned, duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done at Baku on 25 February 2020 in two originals in Turkish, Azerbaijani and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation of the provisions of this Agreement, the English texts shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY	FOR THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN
Ruhsar PEKCAN	**Mikayil JABBAROV**
Minister of Trade	**Minister of Economy**

ANNEXES

ANNEX I: LISTS OF GOODS

ANNEX I-A: List of Goods Originating in the Republic of Azerbaijan, to be Applied Preferential Trade Regime by the Republic of Turkey, Basic Tariff Rates, Tariff Reduction Rates and Annual Tariff Quota Quantities

№	HS 2017	Product Name	Basic Tariff Rate	Tariff Reduction Rate	Annual Tariff Quota
1	0406.90.99.00.11	Chester, Parmesan, Dutch and similar cheeses	45%	100%	100 Tons
	0406.90.99.00.12	string cheese	140%		
	0406.90.99.00.19	other	140%		
2	0806.10.10.00	table grapes	54,9%	100%	3.500 Tons
3	0808.10.80.00	other	60,3%	100%	3.000 Tons
4	0809.40	plums and sloes	55,8%	100%	3.000 Tons
5	0810.70.00.00	persimmons	50%	100%	30.000 Tons
6	0902.30.00.00	black tea (fermented) and partly fermented tea, in immediate packings of a content not exceeding 3 kg	145%	100%	300 Tons
7	1512.19.90.00	other	67,5%	100%	5.000 Tons
8	1516.20.98.00	other	46,8%	100%	2.500 Tons
9	1701.99.10.00	white sugar	135%	100%	5.000 Tons
10	1806.90.19.00	other	8,3%+ T1	100%	1.250 Tons
11	2001.10.00.00	cucumbers and gherkins	39%	100%	500 Tons
12	2002.90.99.00	in immediate packings of a net content not exceeding 1 kg	135,9 %	100%	750 Tons
13	2007.99.97.00.13	for diabetics	0%	100%	3.000 Tons
	2007.99.97.00.14	hazelnut purée	58,5%		
	2007.99.97.00.15	apple purée (incl. compotes)	58,5%		
	2007.99.97.00.16	apricot purée	58,5%		
	2007.99.97.00.17	plum purée	58,5%		
	2007.99.97.00.18	other	58,5%		
14	2009.79.19.00	other	58,5%	100%	2.000 Tons
15	2204.21.96.00	other	70%	100%	900.000 Liters

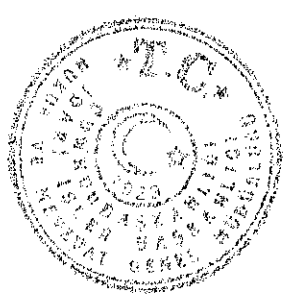
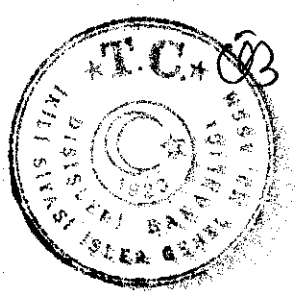
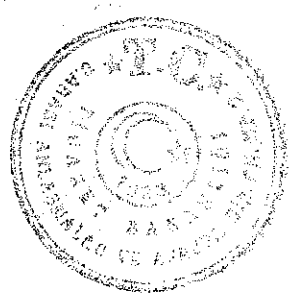

ANNEX I-B: List of Goods Originating in the Republic of Turkey, to be Applied Preferential Trade Regime by the Republic of Azerbaijan, Basic Tariff Rates, Tariff Reduction Rates and Annual Tariff Quota Quantities

№	HS 2017	Product Name	Basic Tariff Rate	Tariff Reduction Rate	Annual Tariff Quota
1	0406.30.31.00	not exceeding 48%	15 %	100%	150 Tons
2	1206.00.99.00	other	5 %	100%	5.000 Tons
3	1517.90.99.00	other	15 %	100%	5.000 Tons
4	1704.10.10.00	containing less than 60% by weight of sucrose (including invert sugar expressed as sucrose):	15 %	100%	400 Tons
5	1704.90.71.00	boiled sweets whether or not filled	15 %	100%	1.500 tons
6	1704.90.75.00	toffees, caramels and similar sweets	15 %	100%	4.000 Tons
7	1704.90.81.00	compressed tablets	15 %	100%	200 Tons
8	1806.20.80.00	chocolate flavour coating	15%	100%	500 Tons
9	1806.31.00.00	filled	15 %	100%	1.300 Tons
10	1806.32.10.00	with added cereal, fruit or nuts	15 %	100%	500 Tons
11	1806.90.50.00	sugar confectionery and substitutes therefor made from sugar substitution products, containing cocoa	15 %	100%	1.500 Tons
12	1901.90.99.00	other	15 %	100%	1.500 Tons
13	1902.30.10.00	dried	15 %	100%	1.000 Tons
14	1905.32.99.00	other	15%	100%	1.000 Tons
15	2002.90.39.00	in immediate packings of a net content not exceeding 1 kg	15%	100%	750 Tons

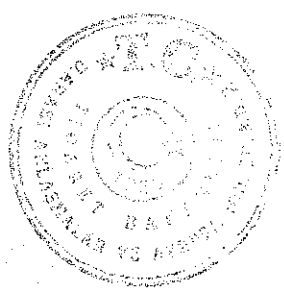

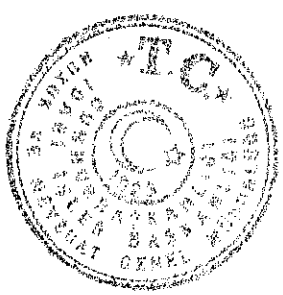

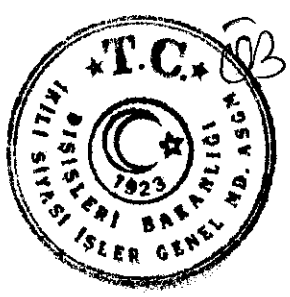

ANNEX II

RULES CONCERNING PREFERENTIAL RULES OF ORIGIN AND METHODS OF ADMINISTRATIVE COOPERATION

TABLE OF CONTENTS

TITLE I	**GENERAL PROVISIONS**
- Article 1	Scope
- Article 2	Definitions
TITLE II	**DETERMINATION OF THE ORIGIN OF GOODS**
- Article 3	General requirements
- Article 4	Wholly produced or obtained goods
- Article 5	Sufficiently worked or processed goods
- Article 6	Insufficient working or processing
- Article 7	Cumulation principle of origin
- Article 8	Unit of qualification
- Article 9	Accessories, spare parts and tools
- Article 10	Sets
- Article 11	Neutral elements
TITLE III	**TERRITORIAL REQUIREMENTS**
- Article 12	Direct transport
TITLE IV	**PROOF OF ORIGIN**
- Article 13	General requirements
- Article 14	Procedure for the issue of "TR-AZ Certificate of Origin"
- Article 15	Requirements for the submission of "TR-AZ Certificate of Origin"
- Article 16	"TR-AZ Certificate of Origin" issued retrospectively
- Article 17	Issue of a duplicate of "TR-AZ Certificate of Origin"
- Article 18	Issue of "TR-AZ Certificate of Origin" on the basis of a proof of origin issued or made out previously
- Article 19	Validity of "TR-AZ Certificate of Origin"
- Article 20	Documents confirming the origin of goods
- Article 21	Preservation of "TR-AZ Certificate of Origin" and documents confirming the origin of goods
- Article 22	Discrepancies and formal errors
TITLE V	**ARRANGEMENTS FOR ADMINISTRATIVE COOPERATION**

- Article 23	Mutual assistance
- Article 24	Verification of proofs of origin
- Article 25	Dispute settlement
- Article 26	Penalties
- Article 27	Free zones
TITLE VI	**FINAL PROVISIONS**
- Article 28	Sub-Committee on customs and origin matters
- Article 29	Appendix
- Article 30	Goods in transit and storage
- Article 31	Amendments
APPENDIX:	**SPECIMEN OF "TR-AZ CERTIFICATE OF ORIGIN" FORM**

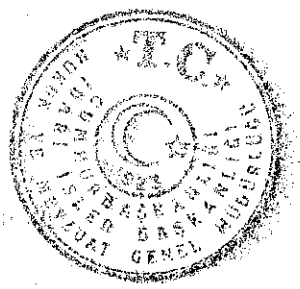

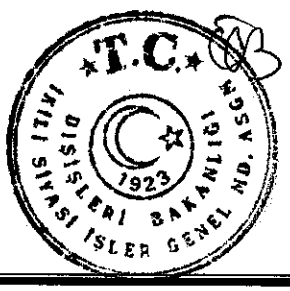

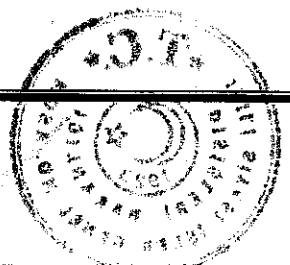

TITLE I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Scope

Annex II shall be applied for determining the origin of goods eligible for preferential concessions under the Preferential Trade Agreement (hereinafter referred to as "this Agreement") between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan (hereinafter referred to as "Turkey" and "Azerbaijan" or "the Contracting Parties" where appropriate)

Article 2

Definitions

For the purposes of this Annex:

(a) "chapters" and "headings" means the chapters and the headings (four-digit codes) used in the nomenclature which makes up the Harmonized Commodity Description and Coding System (hereinafter referred to as HS);

(b) "classification" refers to the classification of a product or material under a particular heading;

(c) "customs value" means the transaction value of imported goods, which is the price actually paid or payable for the goods when sold for export to the country of importation, including other leviable charges and adjustment. In cases where the Customs value cannot be determined based on transaction value, it will be determined using one of the following methods:

i. The transaction value of identical goods;

ii. The transaction value of similar goods;

iii. The deductive value method;

iv. The computed value method;

v. The fall-back method;

(d) "goods" means both material and the products;

(e) "manufacture" means any kind of sufficient working or processing including assembly or specific operations on both of industrial and agricultural products;

(f) "material" means any ingredient, raw material, component or part, etc., used in the manufacture of the product;

(g) "product" means the product being manufactured, even if it is intended for later use in another manufacturing operation;

(h) "territories" means territories of Contracting Parties including territorial waters;

(i) "value of materials" means the customs value at the time of importation of the non-originating materials used, or, if this is not known and cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the non-originating materials in a Contracting Party;

(j) "value added" shall be taken to be the ex-works price minus the customs value of each of the materials incorporated which originate in the other Contracting Party or where the customs value is not known or cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the materials in a Contracting Party;

(k) "ex-works price" means the price paid for the product ex-works to the manufacturer in a Contracting Party in whose undertaking the last working or processing is carried out, provided that the price includes the value of all the materials used, minus any internal taxes which are, or may be, repaid when the product obtained is exported;

(l) "the customs authorities" means Ministry of Trade of Turkey and State Customs Committee of Azerbaijan;

(m) "consignment" means products which are either sent simultaneously from one exporter to one consignee or covered by transport documents covering their shipment from the exporter to the consignee or, in the absence of such a document, by a single invoice;

(n) "resident" means any natural or legal persons, enterprises or organizations taxable on the basis of place of residence, permanent representative, management, registration or establishment or any other similar characteristics in accordance with the domestic legislation of the Contracting Party;

(o) "exporter" means the resident of one Contracting Party exporting goods to the other Contracting Party who can prove and bear responsibility for the country of origin of the goods;

(p) "importer" means the resident of one Contracting Party buying goods from the other Contracting Party;

(q) "competent authority" means the authority competent for the issuance of "TR-AZ Certificate of Origin" in accordance with the domestic legislation of the Contracting Party.

TITLE II

DETERMINATION OF THE ORIGIN OF GOODS

Article 3

General requirements

Goods covered by this Agreement imported into the territory of a Contracting Party from the other Contracting Party which are consigned directly within the meaning of Article 12 hereof, shall be eligible for preferential concessions if they conform to the origin requirement under any one of the following conditions:

a) goods wholly produced or obtained in the Contracting Party satisfying the requirements of Article 4 or

b) goods obtained in a Contracting Party incorporating materials which have not been wholly obtained there, provided that such materials have undergone sufficient working or processing in that Contracting Party within the meaning of Article 5.

Article 4

Wholly produced or obtained goods

1. Within the meaning of Article 3(a), the following shall be considered as wholly produced or obtained in the exporting Party:

   (a) raw or mineral products extracted from its soil, its water or from its seabed;

   (b) agricultural products harvested, picked or gathered there including forestry products;

   (c) live animals born and raised there;

   (d) products obtained from animals born and raised there;

   (e) products obtained by hunting, fishing or aquaculture activities conducted there;

   (f) products of sea fishing and other marine products taken from the sea outside the territorial waters of the Contracting Parties by their vessels;

   (g) products processed and/or made on boards its factory ships exclusively from products referred to in subparagraph (e) and (f) above;

   (h) used articles collected there, fit only for the recovery of raw materials;

   (i) waste and scrap resulting from manufacturing operations conducted there;

   (j) goods produced there exclusively from the products referred to in paragraph (a) to (i) above.

2. The terms "their vessels" and "their factory ships" in paragraph 1(f) (g) shall apply only to vessels and factory ships:

   a) which are registered or recorded in a Contracting Party;

   b) which sail under the flag of a Contracting Party;

   c) which are owned to an extent of at least 60 percent by nationals of a Contracting Party, or by a company with its head office in a Contracting Party, of which the manager or managers, Chairman of the Board of Directors or the Supervisory Board, and the majority of the members of such boards are nationals of a Contracting Party and of which, in addition, in the case of partnerships or limited companies, at least half the capital belongs to the Contracting Parties or to public bodies or nationals of the Contracting Parties.

Article 5

Sufficiently worked or processed goods

1. Within the meaning of Article 3 (b), materials of third party origin which are used in the manufacture of the products obtained in a Contracting Party shall be regarded as sufficiently worked or processed provided that the value of such materials does not exceed 45 percent of the ex-works price of the product.

2. Paragraph 1 shall apply subject to the provisions of Article 6.

Article 6

Insufficient working or processing

1. Any one or combination of two or more of the following operations or processes shall not by themselves constitute sufficient working or processing:

   (a) packing;

   (b) simple mixing;

   (c) simple placing in bottles, cans, flasks, bags, cases, boxes, fixing on cards or boards and all other simple-packaging operations;

   (d) labeling, affixing or printing marks, labels, logos and other like distinguishing signs on products or their packaging;

   (e) splitting into lots;

   (f) sorting or grading;

   (g) marking;

   (h) putting up into sets;

   (i) simple assembly[1];

   (j) preserving operations to ensure that the products remain in good condition during transport and storage;

   (k) breaking up and assembly of packages;

   (l) washing, cleaning; removal of dust, oxide, oil, paint or other coverings;

   (m) ironing or pressing of textiles;

   (n) simple painting and polishing operations;

   (o) husking, partial or total bleaching, polishing, and glazing of cereals and rice;

   (p) operations to color sugar or form sugar lumps;

   (q) peeling, stoning and shelling of fruits, nuts and vegetables;

   (r) sharpening, simple grinding or simple cutting;

   (s) sifting, screening, sorting, classifying, grading, matching; (including the making-up of sets of articles);

   (t) slaughter of animals.

2. All operations carried out in Turkey or in Azerbaijan on a given product shall be considered together when determining whether the working or processing undergone by that product is to be regarded as insufficient within the meaning of paragraph 1.

3. If specific skills, machines, apparatus or equipment are not required during the operations, such operations shall be considered simple operations and shall not meet the criterion of sufficient processing.

---

[1] Simple assembly describes activity which does not require the use of specially designed machines or apparatus or equipment and relevant training.

4. If sufficient working or processing is achieved in respect to any good by exclusively conducting the operations listed in paragraph 1, the country of origin of this good will not be considered the country where these operations are conducted.

Article 7

Cumulation principle of origin

1. Without prejudice to the provisions of Article 3, materials originating in a Party shall be considered as materials originating in the other Party when incorporated into a product there. It shall not be necessary that such materials have undergone sufficient working or processing, provided they have undergone working or processing going beyond the operations referred to in Article 6.

2. Where the working or processing carried out in a Contracting Party for the purpose of implementation of paragraph 1 does not go beyond the operations referred to in Article 6, the product obtained shall be considered as originating in that Contracting Party provided that the value added there is greater than the value of the materials used originating in the other Contracting Party.

Article 8

Unit of qualification

1. When determining country of origin of the product sets, each article included in the set shall be regarded as a separate object of application of the criterion of sufficient working or processing.

   Accordingly:

   a) product composed of a group of articles or assembled from a number of articles and classified in a single heading shall be regarded as a single object of application of the criterion of sufficient working or processing;

   b) If a consignment consists of a number of products classified under the same heading of the HS, each product must be taken into account individually for the purposes of application of the criterion of sufficient working or processing.

   c) If packaging is included with the product for classification purposes according to General Rule 5 of the HS, it shall be regarded as part of the good when determining the origin of the good.

Article 9

Accessories, spare parts and tools

Accessories, spare parts and tools dispatched with a piece of machine, equipment, apparatus or vehicle and used for their operation shall be deemed to have the same origin as the machine, equipment, apparatus or vehicle, provided that, they:

a) are considered as normal parts of the goods referred to above; and

b) are included in the price of the good; or

c) are not separately declared.

Article 10

Sets

1. Sets, as defined in General Rule 3 of the HS, shall be regarded as originating provided that all component products are originating.
2. When a set is composed of products originating in Contracting Parties and of third party origin, the set as a whole shall be regarded as originating in Contracting Parties, provided that the value of products of the third party origin does not exceed 15% of the ex-works price of the set.

Article 11

Neutral elements

For the purposes of determination of the country of origin of the good, the origin of the following products which might be used in its manufactures shall not be considered:

(a) energy and fuel;

(b) plant and equipment;

(c) machines and tools;

(d) products which are not included, and which are not intended to be included into the composition of the final product.

TITLE III

TERRITORIAL REQUIREMENTS

Article 12

Direct transport

1. The preferential concessions provided for under this Agreement apply only to goods satisfying the requirements of this Annex, which are transported directly between Turkey and Azerbaijan. However, products may be transported through other territories with, should the occasion arise, trans-shipment or temporary warehousing in such territories, provided that they remain under the surveillance of the customs authorities in the country of transit or temporary warehousing and do not undergo operations other than unloading, reloading or any operation designed to preserve them in good condition.

2. Originating products may be transported by pipeline across territory other than that of Turkey or Azerbaijan.

3. Evidence that the conditions set out in paragraph 1 have been fulfilled shall be supplied to the customs authorities of the importing country by the production of:

(a) a single transport document covering the passage from the exporting country through the country of transit; or

(b) a certificate issued by the customs authorities of the country of transit:

(i) giving an exact description of the products;

(ii) stating the dates of unloading and reloading of the products and, where applicable, the names of the ships, or the other means of transport used; and

(iii) certifying the conditions under which the products remained in the transit country; or

(c) failing these, any substantiating documents.

TITLE IV

PROOF OF ORIGIN

Article 13

General requirements

Goods which comply with origin requirements provided for in this Annex shall benefit from concessions of this Agreement upon submission of "TR-AZ Certificate of Origin" to the customs authorities of the importing Contracting Party.

Article 14

Procedure for the issue of "TR-AZ Certificate of Origin"

1. "TR-AZ Certificate of Origin" shall be issued by the competent authority (authorities) in accordance with this Annex and domestic legislation of the exporting country based on written application by the exporter or by his/her authorized representative.
2. "TR-AZ Certificate of Origin" shall be completed in accordance with the provisions of the domestic legislation of the exporting country in one of the official languages of the Contracting Parties or in English.
3. The exporter applying for the issue of "TR-AZ Certificate of Origin" shall submit at any time, to the designated/relevant competent authorities of the exporting country where the "TR-AZ Certificate of Origin" is issued, all appropriate documents proving the originating status of the products concerned as well as the fulfilment of the other requirements of this Annex.
4. The application form shall be determined in accordance with the domestic legislation of each Contracting Party.
5. The designated/relevant competent authorities issuing the "TR-AZ Certificate of Origin" shall take any steps necessary to verify the originating status of the products and the fulfilment of the other requirements of this Annex.
6. For this purpose, in accordance with their domestic legislation each Contracting Party may use the right to call for any evidence considered appropriate. The issuing designated/relevant competent authorities shall also ensure that the forms referred to in paragraph 2 are duly completed. In particular, they shall check whether the space reserved for the description of the products in Box.8 has been completed in such a manner as to exclude all possibility of fraudulent additions.

Article 15

Requirements for the submission of "TR-AZ Certificate of Origin"

"TR-AZ Certificate of Origin" shall be submitted to the customs authorities of the importing country in accordance with the procedures applicable in that country. The said authorities may require the relevant document to be accompanied by a statement from the importer to the effect that the products meet the conditions required for the implementation of this Agreement.

Article 16

"TR-AZ Certificate of Origin" issued retrospectively

1. "TR-AZ Certificate of Origin" may exceptionally be issued after exportation of the products to which it relates if:

   (a) it was not issued at the time of exportation because of errors or involuntary omissions or special circumstances; or

   (b) it is demonstrated to the satisfaction of the designated/relevant competent authorities that an "TR-AZ Certificatc of Origin" was issued but was not accepted at importation for technical reasons.

2. For the implementation of paragraph 1, the exporter must indicate in his application the place and date of exportation of the products to which the "TR-AZ Certificate of Origin" relates, and state the reasons for his request.

3. The designated/relevant competent authorities may issue an "TR-AZ Certificate of Origin" retrospectively only after verifying that the information supplied in the exporter's application agrees with that in the corresponding file.

4. "TR-AZ Certificate of Origin" issued retrospectively must be endorsed with one of the followings:

   - *"SONRADAN VERİLMİŞTİR"*

   - *"SONRADAN VERİLMİŞDİR"*

   - *"ISSUED RETROSPECTIVELY"*

5. The endorsement referred to in paragraph 4 shall be inserted in the Box.5 (Remarks) of the "TR-AZ Certificate of Origin".

Article 17

Issue of a duplicate "TR-AZ Certificate of Origin"

1. In the event of theft, loss or destruction of "TR-AZ Certificate of Origin", the exporter may apply to the designated/relevant competent authorities which issued it for a duplicate made out on the basis of the export documents in their possession.

2. The duplicate issued in this way must be endorsed with one of the followings:

   "İKİNCİ NÜSHA"

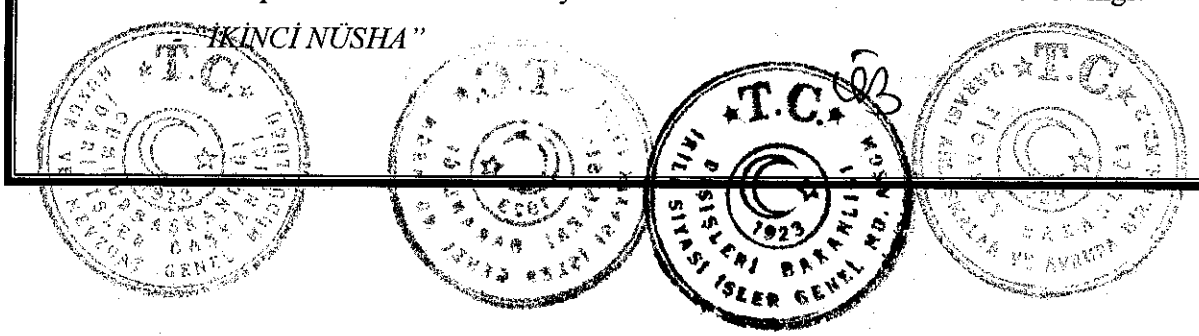

- *"DUBLİKAT"*

- *"DUPLICATE"*

3. The endorsement referred to in paragraph 2 shall be inserted in the Box.5 (Remarks) of the duplicate "TR-AZ Certificate of Origin".
4. The duplicate, which must bear the date of issue of the original "TR-AZ Certificate of Origin", shall take effect as from that date.

Article 18

Issue of "TR-AZ Certificate of Origin" on the basis of a proof of origin issued or made out previously

When originating products are placed under the control of a customs office in Turkey or in Azerbaijan, it shall be possible to replace the original proof of origin by one or more "TR-AZ Certificate of Origin" for the purpose of sending all or some of these products elsewhere within Turkey or Azerbaijan. The replacement "TR-AZ Certificate of Origin" shall be issued by the competent authority.

Article 19

Validity of "TR-AZ Certificate of Origin"

1. "TR-AZ Certificate of Origin" shall be valid for ten months from the date of issue in the exporting country, and must be submitted within the said period to the customs authorities of the importing country.
2. "TR-AZ Certificate of Origin" which are submitted to the customs authorities of the importing country after the final date for presentation specified in paragraph 1 may be accepted for the purpose of applying preferential treatment, where the failure to submit these documents by the final date set is due to exceptional circumstances.
3. In other cases of belated presentation, the customs authorities of the importing country may accept the "TR-AZ Certificate of Origin" where the products have been submitted before the said final date.

Article 20

Documents confirming the origin of goods

The documents referred to in paragraph 3 of Article 14 used for the purpose of proving that products covered by "TR-AZ Certificate of Origin" can be considered as products originating in one of the Contracting Parties and fulfill the other requirements of this Annex may consist *inter alia* of the following:

(a) direct evidence of the processes carried out by the exporter or supplier to obtain the goods concerned, contained for example in his accounts or internal bookkeeping;

(b) documents proving the originating status of materials used, issued or made out in one of the Contracting Parties where these documents are used in accordance

with domestic law;

(c) documents proving the working or processing of materials in one of the Contracting Parties, issued or made out in that Contracting Party, where these documents are used in accordance with domestic law;

(d) "TR-AZ Certificate of Origin" proving the originating status of materials used issued or made out in a Contracting Party in accordance with this Annex;

(e) any other evidence and/or documents considered necessary and specified in the domestic legislation of the Contracting Parties.

Article 21

Preservation of "TR-AZ Certificate of Origin" and documents confirming the origin of goods

In accordance with the domestic legislation in force in Contracting Parties, the exporter and/or the customs authorities of the importing country and/or the competent authority issuing "TR-AZ Certificate of Origin" shall keep copies of the documents confirming the origin of the goods submitted for the purposes of the determination of origin, the "TR-AZ Certificate of Origin" as well as the application form at least for three years.

Article 22

Discrepancies and formal errors

1. The discovery of slight discrepancies between the statements made in the "TR-AZ Certificate of Origin" and those made in the documents submitted to the customs authorities for the purpose of carrying out the formalities for importing the products shall not ipso facto render the "TR-AZ Certificates of Origin" null and void if it is duly established by the customs authorities of the importing country that this document does correspond to the products submitted.

2. Obvious formal errors such as typing errors on the "TR-AZ Certificates of Origin" should not cause this document to be rejected if these errors are not such as to create doubts concerning the correctness of the statements made in this document.

3. Erosions, obliterations, unauthorized corrections etc. are not allowed in the "TR-AZ Certificates of Origin" except for the cases where corrections are made in accordance with the written application submitted by the applicant and approved by the stamp and signature of the competent person. The certificates can be canceled if there are reasonable grounds.

TITLE V

ARRANGEMENTS FOR ADMINISTRATIVE COOPERATION

Article 23

Mutual assistance

1. The customs authorities of the Contracting Parties shall provide each other with specimen impressions of stamps used in their designated/relevant competent authorities for the issue

of "TR-AZ Certificate of Origin" and with the addresses of the customs authorities or relevant competent bodies responsible for verifying those certificates.

2. In order to ensure the proper application of this Annex, the Contracting Parties shall assist each other, through the competent customs authorities and relevant competent bodies, in checking the authenticity of the proofs of origin and the correctness of the information given in these documents.

Article 24

Verification of proofs of origin

1. Subsequent verifications of "TR-AZ Certificate of Origin" shall be carried out at random or whenever the customs authorities of the importing country have reasonable doubts as to the authenticity of such documents, the originating status of the products concerned or the fulfillment of the other requirements of this Annex.

2. For the purposes of implementing the provisions of paragraph 1, the customs authorities of the importing country shall return the "TR-AZ Certificate of Origin" and the invoice or a copy of these documents, to the customs or designated/relevant competent authorities of the exporting country giving, where appropriate, the reasons for the enquiry. Any documents and information obtained suggesting that the information given on "TR-AZ Certificate of Origin" is incorrect shall be forwarded in support of the request for verification.

3. The verification shall be carried out by the designated/relevant competent authorities of the exporting country. For this purpose, they shall have the right to call for any evidence considered appropriate.

4. If the customs authorities of the importing country decide to suspend the granting of preferential treatment to the products concerned while awaiting the results of the verification, release of the products shall be offered to the importer subject to any precautionary measures judged necessary.

5. The customs authorities requesting the verification shall be informed of the results of this verification as soon as possible. These results must indicate clearly whether the documents are authentic and whether the products concerned can be considered as products originating in one of the Contracting Parties and fulfil the other requirements of this Annex.

   Where the cumulation provisions in accordance with Article 7 of this Annex were applied, the reply shall include a copy (copies) of the certificate(s) relied upon.

6. If in cases of reasonable doubt there is no reply within ten months of the date of the verification request or if the reply does not contain sufficient information to determine the authenticity of the document in question or the real origin of the products, the requesting customs authorities shall, except in exceptional circumstances, refuse entitlement to the preferences.

Article 25

Dispute settlement

Where disputes arise in relation to the verification procedures of Article 24, which cannot be settled, between the customs authorities requesting verification and the designated/relevant

competent authorities responsible for carrying out this verification or where they raise a question as to the interpretation of this Annex, they shall be submitted to the Joint Committee. In all cases the settlement of disputes between the importer and the customs authorities of the importing country shall be under the legislation of the said country.

Article 26

Penalties

In accordance with national law/legislation of importing country penalties shall be imposed on any person who draws up, or causes to be drawn up, a document which contains incorrect information for the purpose of obtaining a preferential treatment for products.

Article 27

Free zones

1. The Contracting Parties shall take all necessary steps to ensure that products traded under cover of "TR-AZ Certificate of Origin" which during transportation use a free zone situated in their territory, are not substituted by other goods and do not undergo handling other than normal operations designed to prevent their deterioration.
2. By means of an exemption to the provisions contained in paragraph 1, when products originating in a Contracting Party are imported into a free zone under cover of an "TR-AZ Certificate of Origin" and undergo treatment or processing, the authorities concerned shall issue a new "TR-AZ Certificate of Origin" at the exporter's request, if the treatment or processing undergone is in conformity with the provisions of this Annex.

TITLE VI

FINAL PROVISIONS

Article 28

Sub-Committee on customs and origin matters

A Sub-Committee on customs and origin matters shall be set up under the Joint Committee to assist it in carrying out its duties and to ensure a continuous information and consultations process between experts. The said sub-committee shall be composed of experts from the Contracting Parties responsible for customs and origin matters.

Article 29

Appendix

Appendix to this Annex shall form an integral part thereof.

Article 30

Goods in transit and storage

Goods which conform to the provisions of Title II and which on the date of entry into force of this Agreement are either being transported or are being held in a Contracting Party in temporary storage, in bonded warehouses or in free zones, may be accepted as originating products subject to the submission, within four months from the date of entry into force of the Agreement, to the customs authorities of the importing country of "TR-AZ Certificate of Origin", drawn up retrospectively, and of any documents that provide supporting evidence of the conditions of transport.

Article 31

Amendments

The provisions of this Annex may be amended in accordance with the Article 22 of this Agreement.

Appendix to Rules Concerning Preferential Rules of Origin and Methods of Administrative Cooperation

1. Exporter (name, address, country)			4. № **CERTIFICATE ON ORIGIN OF GOODS**		
2. Consignee (name, address, country)			**TR-AZ FORM** Issued _____ (name of the country) To be submitted to _____ (name of the country)		
3. Means and routes of transportation (if known)			5. For official remarks		
6. № Item number of the good	7 Number of places and kind of packaging	8. Description of goods and marking	9. Origin criterion*	10. Brutto weight or other units of measurement	11. Number and date of invoice
12. Verification: In accordance with the verification conducted it is hereby approved that the declaration of the applicant is true. Place and date, signature and stamp _____			13. Declaration by the applicant The person undersigned, declares that the information described above is true: All goods are wholly produced or sufficiently processed in _____ (name of the country) and meet the requirements set for the origin of such goods. Place and date, signature _____		

* Please indicate one of the following origin criteria:

- P:"P" should be placed in Box 9 if the good is wholly produced or obtained in a Party within the context of Article 3(a) and Article 4.

- C:"C" should be placed in Box 9 if the good is produced in a Party exclusively from originating materials from a Party within the context of Article 7.

- W:"W" should be placed in Box 9 if the good satisfies the requirement in Article 5.1 of a value content of third party originating materials not exceeding 45 percent of the ex-works price of the product.